

***'De vrijetijdsbesteding van kinderen in Vught
die in armoede leven'***

Vught, november 2016

Dr. M. H. Nunes

Drs. M.A.R.T. van den Broek

Inhoudsopgave

Voorwoord van de onderzoekers	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1. Onderzoekopzet en gevolgde werkwijze	5
1.1. Doelstelling	5
1.2. Centrale vraag	5
1.3. Deelvragen	5
1.4. Begripsomschrijving	6
1.5. Werkwijze	7
1.6. Literatuurverkenning	9
Hoofdstuk 2. Het aanbod van instanties, verenigingen en organisaties	11
2.1. Het aanbod van vrijetijdsbestedingen	11
2.2. Financiële regelingen, voorzieningen en bronnen ten aanzien van de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen	12
2.3. De interviews	14
2.4. Conclusie	19
Hoofdstuk3. De interviews en enquête met ouders	20
3.1. De interviews met ouders	20
3.2. De enquête onder ouders	26
3.3. Conclusie	30
Hoofdstuk 4. Conclusies en aanbevelingen	33
4.1. Conclusies	33
4.2. Aanbevelingen	35
Geraadpleegde literatuur	38
Geraadpleegde websites	39
Bijlage 1. Het aanbod aan vrijetijdsbestedingen in Vught	
Bijlage 2. Overzicht van de regelingen en voorzieningen gericht op de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren	
Bijlage 3. Suggesties en ideeën	

Voorwoord van de onderzoekers

Toen ik mij in oktober 2015 aanmeldde als vrijwilliger om onderzoek te doen voor de Focusgroep had ik geen idee wat er in onze rijke gemeente Vught allemaal te doen was, wat ik zou aantreffen en wat mij als onderzoeker te wachten stond. Met schaamte moet ik bekennen dat ik niet eens wist dat er sprake van armoede was in Vught, dat er meer dan 2.500 mensen in ons eigen dorp minder bedeeld zijn, waarvan meer dan 500 kinderen. Reden dat ik mij aanmeldde was dat ik op dat moment veel vrije tijd had en iets terug wilde doen voor de maatschappij in het algemeen en Vught in het bijzonder. Ik woon nu meer dan twintig jaar met veel plezier in ons Brabants dorpje. Niet alleen ben ik veel meer te weten gekomen over het reilen en zeilen van onze Vughtse gemeenschap, de gemeente en allerlei Vughtse stichtingen, organisaties en instellingen, maar heb ik door het houden van interviews en een enquête van dichtbij meegemaakt wat er in de hoofden van diverse minder bedeelde mensen in ons dorp om gaat. Het is ronduit schrijnend en wat mij betreft niet acceptabel, dat er heden ten dage mensen in armoede leven en al helemaal niet kinderen die daar ongevraagd de dupe van zijn geworden. Het is wat mij betreft dan ook de gezamenlijke plicht van het rijk, de gemeente, dorpsgenoten, u en ik, om hier samen structureel iets aan te gaan veranderen.

Tot slot spreek ik mijn diepe bewondering en waardering uit voor alle Vughtse vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor onze Vughtse medemens. U bent van onschatbare waarde voor ons dorp en een bron van inspiratie voor hen die minder bedeeld zijn. Het is mij een eer en doet mij genoeg als vrijwilliger ook een heel klein steentje bij te kunnen dragen.

Marco van den Broek

Het onderzoek heeft mij in de eerste plaats laten zien en ervaren hoe een groot aantal mensen op vrijwillige wijze hun energie en tijd steekt in en een belangrijke bijdrage levert aan het sociale leven in Vught. In vergelijking met Portugal, het land waar ik oorspronkelijk vandaan kom, heb ik een duidelijk verschil kunnen zien met betrekking tot de rijke 'vrijwilligerscultuur' die hier bestaat en de voorwaarden die deze cultuur ook mogelijk maken. Anders dan in Nederland heeft in Portugal de verzorgingsstaat zich pas laat ontwikkeld (na 1974) en deze heeft ook nooit hetzelfde niveau bereikt. Dit, in combinatie met bijvoorbeeld de lage lonen en de door omstandigheden gedwongen zorg voor afhankelijke familieleden, maakt dat er weinig tijd overblijft voor vrijwilligerswerk en zich dan ook niet eenzelfde traditie van vrijwilligerswerk ontwikkeld heeft. Voor mij vormt dit een belangrijk argument om, meer dan soms het geval lijkt te zijn, zuinig te zijn op de hier opgebouwde verzorgingsstaat en haar voorzieningen. Eens te meer, daar het onderzoek laat zien dat ook in Vught, ondanks alle bestaande voorzieningen en initiatieven, armoede onder kinderen voor komt en de invloed die dit heeft op hun welzijn in het algemeen en hun vrijetijdsbesteding in het bijzonder. Armoede, die zich eens te meer doet voelen in een verder over het algemeen zeer welgestelde omgeving en die m.i. een belangrijke uitdaging vormt voor de gezamenlijke instanties en initiatieven in Vught. Tenslotte wil ik mijn waardering en dank uitspreken aan iedereen die met ons over dit onderwerp heeft willen praten en stel graag mijn tijd, kennis en energie beschikbaar voor een verdere samenwerking met de Regiegroep Armoede Bestrijding en de Focusgroep Kinderen in Armoede.

Helena Nunes

Inleiding

In Vught leven zo'n duizend gezinnen in armoede. De landelijke literatuur laat zien dat kinderen uit deze gezinnen vaak uitgesloten zijn van vrijetijdsactiviteiten zoals sport en muziek. Meedoen zit er om verschillende redenen niet in, terwijl juist voor deze kinderen participeren belangrijk is om er bij te horen, eigen interesses te ontdekken en initiatieven te ontplooiën.

Vught heeft een regiegroep 'Armoede Vught'. Deze regiegroep heeft voor de komende jaren twee speerpunten geformuleerd te weten (1) kinderen in armoede en (2) schuldhulpverlening. Elk speerpunt kent een eigen focusgroep, waar diverse Vughtse organisaties zitting in hebben en meedenken over de problematiek van het speerpunt. Op basis van een opdracht van de Focusgroep 'Kinderen in Armoede Vught', hebben de onderzoekers 'Kinderen in Armoede' een onderzoeksopzet geformuleerd en daar vervolgens uitvoering aan gegeven.

Aanleiding voor dit onderzoek vormde de behoefte inzicht te krijgen in de vrijetijdsbesteding van kinderen uit gezinnen die rondkomen van een inkomen gelijk aan of minder dan 120% van het minimum inkomen. Met name de vraag of er kinderen zijn die niet deelnemen, terwijl zij eigenlijk wel graag mee zouden willen doen aan vrijetijdsbestedingen en, om financiële redenen, geen lid zijn van bijvoorbeeld een sportvereniging, muziek- of theaterschool, is hierbij van belang.

Er bestaat voor deze kinderen in Vught een scala van voorzieningen die het hen mogelijk kunnen maken wel deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten. De vraag is echter of zij en hun families dit wel weten, zij kennis hebben van de verschillende (financiële) mogelijkheden als de eigen middelen ontoereikend zijn en zij de weg naar deze activiteiten en organisaties wel weten te vinden? Of zijn er andere factoren die hierbij een rol spelen. Welke instanties zouden hierbij een rol kunnen spelen? En, hoe kunnen ouders en kinderen beter over het bestaande aanbod van activiteiten en ondersteunende maatregelen worden geïnformeerd?

De uitkomsten van het onderzoek dienen niet alleen bruikbaar te zijn voor de Vughtse hulpverleners, jongerenorganisaties, scholen, huisartsen en goede doelen, maar uiteindelijk ook voor de gezinnen in kwestie. De wens is dat het aanwijzingen oplevert over hoe vraag en aanbod op het terrein van de vrijetijdsbesteding bij elkaar gebracht kunnen en wel op een dusdanige wijze dat drempels kunnen worden verlaagd of worden weggenomen, zodat ook deze kinderen, net als ieder ander kind, naar eigen keuze deel kunnen nemen aan vrijetijdsactiviteiten.

Dit rapport bestaat uit vier delen:

- Hoofdstuk 1 beschrijft de opzet van het onderzoek en de gehanteerde werkwijze: de doelstellingen en subdoelen van het onderzoek, de centrale vraag en deelvragen, de omschrijving van de verschillende begrippen en de methoden die in het onderzoek worden gehanteerd.
- In Hoofdstuk 2 wordt verslag gedaan van de inventarisatie van het bestaande aanbod van voorzieningen in Vught die van belang zijn voor de vrijetijdsbesteding voor kinderen. Beschreven wordt welke organisaties, financiële regelingen en voorzieningen er bestaan en wat hun activiteiten op dit terrein zijn. Daarnaast wordt beschreven over welke kennis deze organisaties beschikken met betrekking tot hun eigen ledenbestand en deelnemers/cliënten.

- In Hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de resultaten van de interviews met enkele ouders en de enquête die is afgenomen onder ouders.
- In Hoofdstuk 4 volgen tenslotte onze conclusies en aanbevelingen.

Alvorens in te gaan op de opzet en bevindingen van het onderzoek, willen wij kort stilstaan bij het voor de doelgroep beladen woord 'armoede'. Uit gesprekken met de doelgroep komt namelijk naar voren dat een aantal van hen liever over 'minder bedeed' of 'minima' spreekt dan over 'armoede'. Uit respect voor hen hanteren wij hierna in plaats van 'armoede' dan ook de term 'minder bedeed'.

Tot slot gaat onze dank uit naar alle personen en organisaties die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek. Een speciale dank gaat uit naar Sonja Boerman en Corrie van Rijn voor het sparren en begeleiden van ons onderzoek. Zij waren een niet aflatende kracht om ons onderzoek in goede banen te leiden.

Hoofdstuk. 1. Onderzoeksopzet en gevolgde werkwijze

1.1. Doelstelling

Doel van het onderzoek is het inzicht verkrijgen in de vrijetijdsbesteding en de behoefte aan vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen in de gemeente Vught (inclusief Cromvoirt), alsmede inzicht krijgen in de belemmeringen en mogelijkheden die zich daarbij voordoen.

Naast deze centrale doelstelling zijn vervolgens enkele subdoelen gedefinieerd. Dit zijn:

1. Het identificeren van de betekenis en de invulling die betrokkenen (kinderen en ouders) zelf aan vrijetijdsbesteding geven;
2. Het inventariseren van het aanbod aan vrijetijdsbesteding voor kinderen;
3. Het inventariseren welke organisaties, financiële regelingen, voorzieningen en bronnen er reeds bestaan ten aanzien van vrijetijdsbesteding voor minder bedeelde kinderen;
4. Het in kaart brengen van de kennis die onder deze organisaties aanwezig is met betrekking tot de doelgroep;
5. Het verkennen van de verhouding tussen behoefte (vraag) en aanbod;
6. Het vergroten van de bekendheid van de mogelijkheden van 'gesponsorde' vrijetijdsbesteding voor minder bedeelde kinderen;
7. Het inventariseren van de wenselijkheid van een eigen 'jeugdplas' voor minder bedeelde kinderen en eventuele bezwaren/problemen die zich hierbij voor kunnen doen;
8. Het doen van aanbevelingen aan de verschillende partijen (ouders, organisaties, hulpinstanties) die op een of andere manier betrokken zijn bij minder bedeelde kinderen.

1.2. Centrale Vraag

De vraag die in het onderzoek centraal staat luidt als volgt:

Wat zijn de behoeften aan vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen in Vught, in welke mate komt het bestaande aanbod (van activiteiten, verenigingen, voorzieningen en regelingen) daar aan tegemoet en welke maatregelen kunnen de verschillende betrokken partijen treffen om de deelname van deze kinderen aan vrijetijdsbesteding te vergemakkelijken en bevorderen?

1.3. Deelvragen

1. Wat is de vrijetijdsbesteding van deze kinderen?
2. Wat zijn hun behoeften en welke beperkingen komen zij daarbij tegen?
3. Wat zijn de ervaringen van minder bedeelde kinderen en ouders met het vrijetijdsaanbod in Vught?
4. Wie is de doelgroep en wat is er over hen bekend bij de verschillende organisaties?
5. Welke kennis hebben kinderen en ouders van het aanbod van activiteiten, regelingen en voorzieningen op het terrein van vrijetijdsbesteding van kinderen in Vught?
6. Wat is het aanbod van vrijetijdsbesteding in Vught voor kinderen in onze doelgroep?

7. Welke regelingen heeft de Gemeente Vught voor minder bedeelde kinderen om de mogelijkheden en toegankelijkheid van vrijetijdsbesteding te faciliteren?
8. Welke andere (financiële) bronnen zijn er in Vught waar een beroep op gedaan kan worden om de toegankelijkheid voor deze groep te bevorderen?
9. Welke regelingen hebben organisaties met een aanbod van vrijetijdsbestedingen om de toegankelijkheid voor en deelname van kinderen met beperkte financiële middelen te bevorderen?
10. Is een jeugdpass wenselijk en tegen welke problemen en/of bezwaren lopen kinderen en/of ouders aan met het accepteren van een jeugdpass?

1.4. Begripsomschrijving

Armoede:

hieronder vallen gezinnen met een inkomen lager dan 120% van het sociaal minimum (bijstand). Daarmee wordt aangesloten bij de definitie die het Centraal Planbureau (CPB) hanteert.

De doelgroep van het onderzoek:

minder bedeelde kinderen die leven in de gemeente Vught, inclusief Cromvoirt. Het aantal Vughtse inwoners in de leeftijd 5 en 19 jaar, bedroeg per 1 januari 2016, 4.618, zo blijkt uit cijfers van de Gemeente. Hiervan vallen naar schatting van de gemeente ca. 500 kinderen in de doelgroep 'minder bedeeld'.

Kinderen:

kinderen die het basis- of middelbare onderwijs volgen, zonder daarbij uit te gaan van een strikte leeftijdsgrens;

Vrijetijdsbesteding:

tijdsbesteding zowel op individuele basis als in verenigingsverband, op het gebied van sport, cultuur, educatief en sociaal vlak;

Daarbij gaat het om verschillende vormen van vrijetijdsbesteding:

- doorlopend gedurende het jaar;
- in de vakanties; ad hoc.

In de interviews en enquêtes is gebruik gemaakt van de volgende, beknopte opsomming:

- Sport
  - georganiseerd
    - via een vereniging / ad hoc activiteiten (Jeugd Actief, Fun2Move)
  - ongeorganiseerd / individueel
    - hardlopen / fitness / potje straatvoetballen / tafeltennissen in de achtertuin / vrij zwemmen
- Cultuur (actief en passief)
  - theater / muziek / film / dans
- School
  - educatief / reis (zoals stedentrip of Snow Camp)

- Deelname aan sociale netwerken
  - afspreken met vrienden en vriendinnen / familiebezoek / buurthuizen / Kerk, Moskee / vrijwilligerswerk / mantelzorg / bijbaantje
- Individueel
  - lezen / internet / computer / mobiel / gamen

1.5. Werkwijze

Gekozen is voor een kwalitatief onderzoek waarin het gaat om het verkrijgen van een verdiept inzicht in de situatie en ervaringen van de doelgroep, alsmede de organisaties en instellingen die actief zijn op het terrein van de vrijetijdsbesteding van kinderen uit minder bedeelde gezinnen in Vught. Gegeven de aard en omvang van het onderzoek gaat het nadrukkelijk niet om een representatief onderzoek. Ook wanneer aantallen gepresenteerd worden, gaat het toch vooral om een beter begrip van de verschillende factoren en processen die van invloed zijn op de vrijetijdsbesteding van kinderen en niet zozeer om de omvang of de frequentie waarin deze zich voordoen.

Alvorens onderzoek te doen naar de (behoefte aan) vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen in Vught, alsmede de belemmering en mogelijkheden die zich daarbij voordoen, is een korte literatuurstudie verricht naar de landelijke situatie m.b.t. de vrijetijdsbesteding van kinderen in armoede alsmede de factoren die van invloed (kunnen) zijn. Daartoe is gebruik gemaakt van de beschikbare wetenschappelijke en onderzoeksliteratuur. Mede op basis van deze informatie zijn in een volgende fase de verschillende vragenlijsten voor de interviews en de enquêtes geformuleerd. Daarnaast is van deze informatie gebruik gemaakt bij de analyse van de verzamelde gegevens. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt hier kort verslag van gedaan.

Met betrekking tot het in kaart brengen van de situatie in Vught is van verschillende methoden van dataverzameling gebruik gemaakt:

- landelijk onderzoeksliteratuur;
- beschikbare onderzoeksrapporten en beleidsdocumenten van de gemeente Vught en andere lokale organisaties;
- specifieke data m.b.t. de situatie in Vught, zoals verzameld en geanalyseerd door de GGD Noord-Brabant;
- overleg met de Regiegroep en Focusgroep 'Kinderen in armoede';
- interviews met verenigingen, instanties, instellingen en organisaties die direct contact hebben met (een deel van) de doelgroep en/of over middelen beschikken, voorzieningen bieden of activiteiten uitvoeren op het terrein van vrijetijdsbesteding voor kinderen;
- interviews met minder bedeelde ouders; - enquête onder een selectieve groep ouders.

De interviews zijn uitgevoerd aan de hand van een gestructureerde vragenlijst. Afname van de interviews heeft door de twee onderzoekers (Nunes en Van den Broek) plaatsgevonden die steeds in tweetallen gewerkt hebben (gespreksleider en notulist). Er was sprake van een open vraagstelling waarbij een gedetailleerde vragenlijst als 'roadmap' is gebruikt. Van ieder interview is een geanonimiseerd verslag gemaakt waarin de antwoorden per vraag zijn vastgelegd. Waar wenselijk werd het interviewverslag naderhand ter goedkeuring en/of aanvulling voorgelegd aan de geïnterviewde.

De geïnterviewden zijn via deelnemers van de Focusgroep 'Kinderen in armoede' en andere signalerende organisaties in Vught geïdentificeerd en gevraagd of zij bereid waren mee te werken aan het onderzoek. Wanneer dit het geval was, zijn zij vervolgens uitgenodigd voor een gesprek.

In totaal zijn in het onderzoek 17 verschillende instanties en 5 ouders geïnterviewd en is door 22 ouders een schriftelijke vragenlijst ingevuld. Daarnaast is een licht gewijzigde versie van de enquête nog ingevuld door 5 kinderen. Gegeven het kleine aantal en het feit dat deze vijf vragenlijsten geen informatie opleverde die afweek van die van de ouders, is deze niet apart verwerkt in het verslag.

In de interviews met de 17 instanties is ingegaan op het aanbod van de desbetreffende instantie, de kennis die zij hebben over de doelgroep, de mogelijkheden en beperkingen die zich eventueel voordoen in het kader van de vrijetijdsbesteding van kinderen in armoede, en de samenwerking met andere organisaties.

Naast de interviews is tevens gebruik gemaakt van websites, folders en informele gesprekken om zo het bestaande aanbod verder in kaart te brengen.

Op basis van voorgenoemde informatie, de doelen en de betrokkenheid van de verschillende instanties bij de doelgroep van het onderzoek, is een selectie gemaakt van te interviewen instanties. Van alle instanties die om hun medewerking gevraagd zijn, heeft slechts één school, om redenen van grote drukte ten tijde van het onderzoek, niet meegewerkt aan het onderzoek.

Met betrekking tot de interviews hebben zich in de loop van het onderzoek enkele veranderingen voorgedaan. Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was een uitgebreid aantal tot de doelgroep behorende ouders en kinderen te interviewen, bleek het in de praktijk voor de meewerkende instanties uitermate moeilijk onder hun leden- of cliëntenbestand personen te vinden die bereid waren aan het onderzoek mee te werken. Uiteindelijk zijn slechts 5 ouders geïnterviewd en geen kinderen.

Mede vanwege het beperkte aantal interviews met ouders en kinderen uit de doelgroep zelf, is besloten om naast interviews een enquête te houden onder ouders en kinderen uit gezinnen die gebruik maken van de activiteiten van Marion de Koning. Marion de Koning is in 2013 een 'ruilhoek' op Facebook begonnen, die, naar eigen zeggen, inmiddels 550 leden telt en waarvan 150 gezinnen in aanmerking komen voor één van haar vijf-à-zes wekelijkse voedselpakketten. Hierbij gaat het om ouders met kinderen die vallen binnen de doelgroep van het onderzoek of daar net buiten vallen.

De enquête is uitgevoerd aan de hand van een gestructureerde vragenlijst, waarbij zo veel mogelijk sprake was van een gesloten vraagstelling met meerkeuze antwoorden. Iedere ingevulde enquête is geanonimiseerd.

1.6 Literatuurverkenning

“Arme kinderen zijn vaker sociaal uitgesloten dan hun niet-arme leeftijdsgenoten. (...) Bij sociale participatie zien wij dat kinderen uit arme gezinnen minder vaak uitstapjes maken, minder vaak op vakantie gaan en minder vaak vriendjes over de vloer hebben en minder vaak naar verjaardagen gaan. Ook doen zij minder vaak mee aan activiteiten ...”.

(Roest, Lokhorst & Vrooman, 2010: 13)

Als eerste stap is, ter oriëntatie en voorbereiding op het veldonderzoek, een korte literatuurverkenning uitgevoerd waarin gezocht is naar factoren die in eerdere onderzoeken worden genoemd als belemmerende factoren die een rol kunnen spelen bij het al dan niet participeren van minder bedeelde kinderen aan vrijetijdsactiviteiten.

Volgens Distelbrink, Essayah en VandenBroucke (2010) kan de toegankelijkheid van een activiteit door verschillende factoren beperkt worden zoals de kosten van de activiteit, de beschikbare informatie, maar ook door een gebrek aan sociaal en cultureel kapitaal, sociale vaardigheden en sociale netwerken (Distelbrink et al. 2010:14).

Een studie van het Centrum Kauwenberg (2002) noemt de volgende drempels die kinderen er van kunnen weerhouden deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten:

- de kosten verbonden aan het lidmaatschap en bijkomende uitgaven als kleding en materiaal;
- mobiliteit en het niet in de buurt liggen van de activiteit, waardoor halen en brengen, door het ontbreken van eigen vervoer, een probleem vormt;
- de inschrijving die op voorhand dient plaats te vinden;
- het zich niet welkom voelen, mede als gevolg van een gebrek aan zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld. Kinderen en ouders voelen zich vaak minder en hebben daardoor het gevoel dat ze niet welkom zijn;
- het gebrek aan duidelijke informatie over wat er allemaal georganiseerd wordt, hoe er moet worden ingeschreven en wat de kosten zijn;
- negatieve ervaringen van kinderen en hun ouders met het bestaande aanbod;
- een gebrek aan vertrouwen in de begeleiding;
- de afwezigheid van andere kinderen die vroeger wel gingen en nu niet meer gaan;
- een te grote groepen kinderen, waardoor deze kinderen niet de extra aandacht en positieve bevestiging krijgen die zij soms nodig hebben;
- gevoelens van schaamte. Het is voor deze kinderen niet fijn dat anderen weten dat zij vaak niet mee kunnen doen vanwege hun gezinssituatie.

Coussée en Roets (2011) wijzen op het belang van de verbinding tussen verschillende voorzieningen en de leefwereld van de kinderen en hun ouders. Of met andere woorden, de mate waarin het aanbod aansluit bij de behoeften en belevingswereld van het kind. Een belangrijk aandachtspunt vormt dan ook de aansluiting van het aanbod bij de concrete situatie en de vragen van ouders en kinderen.

Beschikbaarheid, bruikbaarheid en begrijpbaarheid zijn volgens deze auteurs essentiële kwaliteitscriteria als het gaat om de participatie van kinderen in armoede:

- participatie moet financieel haalbaar zijn en voldoen aan de redelijke verwachtingen van ouders en kinderen;
- bruikbaarheid houdt in dat de participatie concreet iets verandert aan de bestaande situatie en deze verandering als wenselijk en betekenisvol ervaren wordt;
- begrijpbaarheid betekent dat mensen kunnen begrijpen waar een aanbod voor staat, zodat zij hun situatie niet uit handen hoeven te geven als zij er een beroep op doen, maar in tegendeel, de mogelijkheid hebben de situatie in eigen hand te houden.

Armoede betekent voor vele kinderen `een emotionele, materiële en sociale belasting`. Ze voelen zich vaak buitengesloten, maken zich zorgen en schamen zich (Nederland & Mak, 2015:166). Armoede heeft ook op deze wijze een effect op de participatie van de kinderen op de verschillende levensdomeinen zoals onderwijs, vrije tijd en sociale netwerken.

De nationale Kinderombudsman (2013) formuleert tenslotte een aantal aanbevelingen met betrekking tot de situatie van kinderen in armoede, waarvan een aantal ook betrekking heeft op de vrijetijdsbesteding van deze kinderen:

- het is van groot belang dat gemeenten een integraal armoedebeleid ontwikkelen dat specifiek gericht is op kinderen;
- verbeter de toegankelijkheid van voorzieningen en maak het indienen van aanvragen eenvoudiger;
- betrek kinderen vroegtijdig bij het beschikbaar maken van voorzieningen, organiseer de inspraak van kinderen om zo meer inzicht te krijgen in hun behoeften en de mate waarin het bestaande aanbod hierop aansluit;
- organiseer een gezamenlijke aanpak en een compleet en passend aanbod, waarbij alle lokale aanbieders betrokken zijn, gericht op het verbeteren van de leefsituatie van kinderen in armoede;
- monitor wat het bereik en de effecten hiervan zijn voor de levensstandaard van kinderen.

Hoofdstuk 2. Het aanbod van instanties, verenigingen en organisaties

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de inventarisatie van het bestaande aanbod van activiteiten en voorzieningen in Vught die van belang zijn voor de vrijetijdsbesteding van kinderen en in het bijzonder van kinderen uit gezinnen die rondkomen van een inkomen op of onder het sociaal minimum.

Begonnen is met een inventarisatie van alle organisaties in Vught die actief zijn op het gebied van vrijetijdsbesteding voor jongeren. Vervolgens is gekeken naar welke organisaties, financiële regelingen en voorzieningen er op dit moment in Vught bestaan waarop een beroep gedaan kan worden om de deelname van minder bedeelde kinderen aan de verschillende vormen van vrijetijdsbesteding te faciliteren en wat hun activiteiten op dit terrein zijn. Daarnaast is onderzocht over welke kennis deze organisaties beschikken met betrekking tot de aanwezigheid van minder bedeelde gezinnen en kinderen onder hun eigen ledenbestand of deelnemers/cliënten.

2.1. Het aanbod van vrijetijdsbestedingen

Het aanbod aan vrijetijdsbesteding kan worden onderverdeeld in drie delen, te weten

1. georganiseerd via een vereniging of club;
2. georganiseerd via vrijwilligersorganisatie of maatschappelijke instantie;
3. individuele, niet in georganiseerd of groepsverband uitgeoefende activiteiten.

Ad 1. Allereerst is onderzocht welke verenigingen Vught rijk is. In Bijlage 1. 'Het aanbod van vrijetijdsbestedingen in Vught' wordt een overzicht gegeven van het totale aanbod van sport-, cultuur-, muziek- en natuurverenigingen in Vught. Een groot en divers aanbod, waar vrijwel ieder kind zijn of haar favoriete vrijetijdsbesteding terug zou moeten kunnen vinden.

Ad 2. Naast verenigingen worden er in Vught ook activiteiten georganiseerd door (gesubsidieerde) vrijwilligersorganisaties of maatschappelijke instanties. Geheel kosteloos of tegen een gering bedrag (een paar euro) kunnen kinderen uit verschillende leeftijdsklassen samen plezier beleven en activiteiten ondernemen. Er zijn diverse stichtingen zoals Move, Stichting Open Jeugd- en Jongeren (SOJJV/Brightside), Stichting Jeugdwerk Rozenoord, Stichting Scouting Jeep, Stichting Jeugd Actief en Stichting Jeugd Natuurwacht Vught.

Ad 3. Niet ieder kind heeft de behoefte om in verenigingsverband iets te ondernemen. Naast of in plaats van het volgen van een activiteit via een vereniging of vrijwilligersorganisatie kan het ook zijn dat een kind graag zelfstandig iets wil doen. Voorbeelden hiervan zijn dat hij of zij graag leest, films wil bekijken of op internet actief wil zijn en toegang wenst tot de bibliotheek. Of dat het kind graag zelfstandig één of twee keer per week wil fitnessen of vrij zwemmen bij HealthCity, Fitt Inn of Laco. Echter, ook voor veel van deze activiteiten geldt dat dit een al dan niet substantiële financiële bijdrage kan vereisen.

2.2. Financiële regelingen, voorzieningen en bronnen ten aanzien van de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen

In Vught zijn diverse organisaties en instanties die zich bekommeren om kinderen die in armoede leven (Bijlage 2). Ook hier gaat het om een uitgebreid aanbod, waarbinnen naast de gemeente Vught een variëteit aan Vughtse organisaties uit het particulier initiatief een steentje bijdraagt.

De **Gemeente Vught** kent een aantal voorzieningen en regelingen ten aanzien van kinderen. Zo biedt de gemeente sinds 1 januari 2016 het **Kindpakket** aan. Het gaat hier om een bijdrage van maximaal € 500 voor de aanschaf van een laptop, desktop of tablet met eventuele toebehoren en een bijdrage van maximaal € 250 voor de aanschaf van een fiets. Per huishouden verstrekt de gemeente maximaal 1 keer per 3 jaar voor een computer en 1 keer per 5 jaar voor een fiets een bedrag aan behoeftige kinderen. Een aanvraag dient te worden gedaan middels een aanvraagformulier, verkrijgbaar bij de gemeente.

Het **Gemeentelijk Sociaal Fonds**, een gezamenlijk initiatief vanuit de gemeente, parochie en Vincentius biedt hulp aan mensen die door financiële omstandigheden in sociale moeilijkheden zijn geraakt. Ook aanvragen ten behoeve van kinderen kunnen hieronder vallen.

Sinds januari 2011 heeft de gemeente een bijdrageregeling **Meedoen** gericht op (een deel van) de kosten van activiteiten op het gebied van cultuur sport en welzijn.

Voorts is er het **Jeugdsportfonds**, een landelijke fondsenwervende particuliere organisatie met 32 lokale fondsen, waaronder Vught, die de contributie en/of de sportattributen betaalt voor kinderen van 4 t/m 17 jaar die in armoede leven. Het maximale bedrag dat wordt uitgekeerd is € 225 per jaar. Het Jeugdsportfonds betaalt de contributie rechtstreeks aan de sportvereniging of ouders ontvangen een waardebon te besteden bij een winkel waarmee het fonds samenwerkt. Een aanvraag dient te worden gedaan via een intermediair, bijvoorbeeld een leerkracht, huisarts of hulpverlener.

Sinds 1 april 2015 heeft Vught een **Jeugd cultuurfonds**. Dit fonds maakt het voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar mogelijk om op vioolles of ballet te gaan, lid te worden van een zangkoor of deel te nemen aan een andere culturele activiteit. Een bedrag van maximaal € 450 per jaar is voor een kind beschikbaar om lid te worden van een toneelclub, dans- of muziekschool of een andere instelling voor actieve kunstbeoefening. Een aanvraag kan worden gedaan via Wegwijs.

Stichting Leergeld Vught is een zelfstandig onderdeel van de landelijke organisatie Leergeld. Leergeld Vught ondersteunt kinderen van 4 tot 18 jaar die in armoede leven op vier verschillende gebieden te weten onderwijs, sport, cultuur en welzijn. Voorbeelden waarvoor de stichting een bedrag uitkeert zijn de aanschaf van schoolspullen, tas, gymkleding, fiets, sportkleding, sportattributen, scouting, muziek, dans en toneelspelen. Tijdens een persoonlijk gesprek wordt de financiële behoefte door een 'Leergeld intermediair' geïnventariseerd en vindt toetsing plaats of men in aanmerking komt voor een bijdrage. Met ouders wordt allereerst besproken wat de mogelijkheden zijn op basis van bestaande voorzieningen. Wanneer bestaande voorzieningen niet toereikend zijn kan Leergeld aanvullende hulp bieden.

De **Vincentiusvereniging Vught** is een maatschappelijke dienstverleningsinstantie, die met behulp van vrijwilligers een structurele bijdrage wil leveren aan een beter leven voor zwakkeren en

kwetsbaren in Vught. De vereniging dateert van 1876. Onder Vincentius vallen onder andere de Hulpverlening/schuldhulpcoaches, Voedselbank en Kringloopwinkel. De vereniging biedt gedurende het gehele jaar hulppakketten aan en één keer per jaar Kerstpakketten. Vincentius biedt daarnaast alle Vughtenaren die daar voor in aanmerking komen wegens geldelijke redenen, en niet weggaan tijdens de grote schoolvakantie, één week vakantie aan op kosten van Vincentius. In de maanden juli en augustus worden daarvoor in Oisterwijk op vakantiepark De Reebok chalets gehuurd.

Stichting Fonds Vught Overbrught. Op 6 juni 2015 heeft in Vught de eerste editie van het festival Vught Overbrught plaatsgevonden. Een festival met veel activiteiten in het centrum van Vught met als doel het bijeenbrengen van gelden voor vijf vooraf geselecteerde goede doelen. De organisatie bestaat uit een samenwerking van vier Vughtse service clubs te weten de Kiwanis, Rotary, Lions en Soroptimisten. Deze Stichting helpt indirect kinderen in armoede, middels het funden van diverse andere Vughtse stichtingen.

Stichting Kiwanis Fonds Vught. De Kiwanis hebben naast een deelname aan het Vught Overbrught netwerk ook een eigen fonds. Het fonds verleent geldelijke ondersteuning in schrijnende individuele gevallen waarbij kinderen uit Vught zijn betrokken en waar geen andere mogelijkheden meer aanwezig zijn. Het gaat hierbij steeds om incidentele hulp. Middels zogenaamde intermediairs komen aanvragen bij het bestuur terecht, die dan beslist over individuele aanvragen. De Haringparty en Classic Car Rally zijn inmiddels terugkerende evenementen ten behoeve van de funding van het fonds.

Stichting Het Goudhaantje Vught heeft als doelstelling het steunen van projecten en activiteiten van kunst, folklore, natuur, sport en cultuur ten behoeve van de jeugd woonachtig binnen de gemeente Vught, alsmede het doen van uitkeringen aan andere instellingen met een Anbi-status op het gebied van activiteiten van kunst, sport, folklore, natuur en cultuur. In 2015 kregen Scoutinggroep Prins Willem van Oranje, Jeugd Natuurwacht, Theatergroep Spring en Scouting Vught Noord een donatie van de stichting. Goudhaantje Vught is opgericht als nalatenschap van de in 2012 overleden Vughtenaar Paul Kok.

Tot slot kent Vught diverse **Service clubs** die, eens per jaar dan wel ad hoc, een fundraising activiteit organiseren ten behoeve van één of meerdere (al dan niet Vughtse) goede doelen. In Vught zijn de Kiwanis Club Vught, Lions Club Vught, Rotary Club Vught en Ronde Tafel 159 Vught actief op dit gebied. De service clubs hebben in het verleden zoal geldbedragen geschonken aan stichtingen als Leergeld Vught, het Kiwanis Fonds Vught, Kinderen van de Voedselbank, Jeugdwerk Rozenoord en SOJJV/Brightside.

Bovengenoemde stichtingen en service clubs geven ieder jaarlijks tussen de € 5.000 - 20.000 uit aan hulp aan Vughtse kinderen/gezinnen die in armoede leven. Alles bij elkaar opgeteld een substantieel bedrag dat door de diverse goede doelen wordt teruggegeven aan de Vughtse samenleving in de vorm van hulp aan kinderen.

2.3. De interviews

In totaal zijn 20 personen van 19 verschillende organisaties of afdelingen geïnterviewd. In deze interviews is ingegaan op het aanbod van de desbetreffende organisatie, de kennis die zij hebben over de doelgroep, de mogelijkheden en beperkingen die zich daar eventueel bij voordoen met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen en de samenwerking met andere organisaties.

De volgende instanties zijn door ons geïnterviewd:

- Basisschool De Baarzen;
- Basisschool De Piramide;
- Dorpsondersteuning Cromvoirt;
- Gemeente Vught;
- GGD/Consultatiebureau;
- Huisartsen;
- Maurick College;
- Move;
- Parochie Edith Stein;
- Stichting OJJV/Brightside;
- Stichting Leergeld;
- Vincentius o Schuldhulpcoach; o Voedselbank;
- Vluchtelingenwerk;
- Wegwijs+ o cluster Arbeid en Inkomen; o cluster Hulpverlening; o Juvans;
- Welzijn Vught o Jongerenwerk; o Sociaal-cultureel werk.

Gemeente Vught

De Gemeente is in het armoedevraagstuk de eerste en grootste partij die over informatie beschikt over gezinnen in Vught die deel uitmaken van de doelgroep. Doordat bijstandsgerechtigden, personen in de schuldhulpverlening en gebruikers van de Voedselbank staan ingeschreven bij de gemeente, heeft deze een nauwkeurig beeld van welke gezinnen minder bedeed zijn.

In het voorjaar van 2016 ontvingen in Vught circa 330 huishoudens, al dan niet met minderjarige kinderen, een bijstandsuitkering. Ca. 500 Vughtse kinderen maken deel uit van gezinnen van wie het inkomen minder dan 120% van het sociaal minimum bedraagt. De gemeente beschikt echter niet over gegevens met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van de kinderen in deze gezinnen en de mogelijke belemmeringen om te participeren die zich daar bij voordoen.

Wegwijs+

Wegwijs+ is een samenwerkingsverband van de Gemeente Vught, Juvans, Welzijn Vught, de GGD en Maatschappelijk Werk en heeft twee wijkteams, Vught-Noord en Vught-Zuid. Bij Wegwijs+ zijn professionals werkzaam op het gebied van werk en inkomen, zorg en ondersteuning, hulpverlening en jeugdwerk. Het uitgangspunt is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig hun leven kunnen blijven

leiden, het liefst met behoud van zoveel mogelijk eigen regie. Om dat mogelijk te maken kan men bij Wegwijs+ terecht voor informatie en advies.

Wegwijs+ kent drie clusters te weten Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), Arbeid en Inkomen en Hulpverlening. Vanuit deze hoedanigheid heeft Wegwijs+ kennis van de circa 330 gezinnen met een bijstandsuitkering. De nadruk ligt daarbij in eerste instantie op de primaire levensbehoeften en zorg en niet zozeer op vrijetijdsbesteding. Wegwijs+ beschikt dan ook niet over gesystematiseerde informatie met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van de kinderen in de gezinnen waarmee zij werken. Wel worden met betrekking tot de factoren die mogelijk van invloed zijn op het al dan niet deelnemen aan vrijetijdsbestedingen door de kinderen in deze gezinnen gewezen op de te hoge kosten, onbekendheid met regelingen en voorzieningen en gevoelens van schaamte.

Juvans

Juvans, organisatie voor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, ondersteunt mensen bij het omgaan met problemen en uitdagingen in hun dagelijks leven op gebieden als relaties, financiële problematiek, gezondheid, school en werk, huiselijk geweld en crisishulpverlening. Daartoe werkt Juvans in buurten, op scholen, gezondheidscentra, pleinen, wijkteams en basisteams Jeugd en Gezin. Doel is om samen met cliënten en hun sociale netwerk tot een oplossing te komen.

Bij Juvans komen met zekere regelmaat aanvragen binnen voor vrijetijdsbesteding: deelname aan sportactiviteiten, dagje uit, muzikles, aanschaf van een fiets of computer, maar ook voor kleding of een verjaardagsfeest. Als binnen Juvans zelf geen middelen beschikbaar zijn voor een bepaalde aanvraag, wordt meegedacht en gezocht naar andere mogelijkheden.

Juvans beschikt niet over verdere informatie over de vrijetijdsbesteding van de minder bedeelde kinderen in haar bestand. Als factoren die mogelijk een belemmering vormen voor de deelname van kinderen aan vrijetijdsbestedingen wordt de kostprijs genoemd. Die maakt dat deelname aan activiteiten in veel gevallen niet betaalbaar is.

Huisartsen

Hoewel de huisartsen veel mensen zien en ook signalen opvangen van armoede en vaak wel een idee hebben of armoede een rol speelt in de situatie van het gezin, hebben ook zij geen gesystematiseerd beeld van de situatie in Vught. Geconstateerd wordt dat er rond armoede nog veel schaamte bestaat en er vaak andere redenen of excuses worden aangevoerd als 'het niet meer leuk vinden', 'het nog niet weten' of 'nog aan het zoeken te zijn' om niet aan een activiteit deel te nemen of een advies van de huisarts op te volgen. Een aandachtspunt vormt de informatievoorziening, die als onvoldoende beschouwd wordt. Ook huisartsen zelf zijn niet altijd even goed op de hoogte van alle mogelijke voorzieningen. Bij signalering van een probleem wordt voornamelijk doorverwezen naar Wegwijs+ . Een mogelijke belemmering voor de deelname aan vrijetijdsbesteding, naast de beperkte financiële middelen, vormt de mantelzorg die soms door kinderen verleend wordt aan andere gezinsleden.

GGD/Consultatiebureau

In principe zijn alle Vughtse kinderen van de basisschool en jonger bij het consultatiebureau in beeld. Het bureau ziet elk kind negen keer als baby of peuter voordat het naar de lagere school gaat. Op de lagere school zien ze het kind nog eens twee keer. Bij problemen wordt het

Jeugdgezondheidszorgteam ingeschakeld. Op 14 jarige leeftijd (2e klas middelbare school) wordt elk kind nog één keer via school benaderd. Daarna zien ze het kind alleen als het kind zelf bij het Consultatiebureau aanklopt. Ruwweg 120 gezinnen, met 80 kinderen op de lagere school en 50 op de middelbare school, zijn minder bedeed en in het vizier van het Consultatiebureau. Het vraagstuk vrijetijdsbesteding komt bij het Consultatie Bureau niet of nauwelijks aan de orde, alleen indien bijvoorbeeld sprake is van obesitas.

Stichting Leergeld

Als gevolg van het doel en de werkwijze van de organisatie heeft Leergeld als een van de weinige organisaties in Vught een duidelijk beeld van de wensen en belemmeringen die zich voordoen rond de vrijetijdsbesteding van minderbedeelde kinderen. De verzoeken die bij Leergeld binnenkomen betreffen een financiële bijdrage voor het lidmaatschap van een club of vereniging, kleding, materiaal, vakantieweek, Jeugdactief, de (vrijwillige) ouderbijdrage van school, vrijetijdsuitjes, schoolreisje of de aanschaf van computer of fiets. Tijdens een persoonlijk huisbezoek wordt de financiële situatie van het gezin geïnventariseerd en vindt toetsing plaats om te bezien of men al dan niet in aanmerking komt voor een financiële bijdrage. Momenteel staan circa 100 gezinnen bij Leergeld ingeschreven, dat zijn tussen de 150 en 200 kinderen. Bij kinderen die niet aan activiteiten deelnemen, terwijl ze dit eigenlijk wel zouden willen, gaat het volgens Leergeld vrijwel altijd in eerste instantie om een financiële tekortkoming van de aanvrager, waarop Leergeld dan bijspringt. Andere belemmeringen die een rol spelen in het niet participeren zijn volgens Leergeld: kostprijs, vervoer, gevoelens van schaamte, onbekendheid met voorzieningen, taalbarrière en het moeten onderbrengen van de kinderen. Opgemerkt wordt dat het Maurick College als Vughtse school er uit springt qua (veel te) dure reizen en klassenactiviteiten.

Marion de Koning

Marion de Koning is van mening een goed beeld te hebben van de verborgen armoede in Vught. Ze weet in veel gevallen concreet wie het zijn en kent de specifieke gezinssituatie van minimaal 150 gezinnen met 70 kinderen. Marion kent hun levensverhaal en heeft een duidelijk beeld van de redenen waarom minder bedeelde kinderen in haar ledenbestand niet deelnemen aan allerlei vrije tijd activiteiten tijdens en na schooltijd. Excursies en schoolreisjes zijn voorbeelden van activiteiten die tijdens schooltijd voor problemen zorgen. Kinderen kunnen niet meedoen omdat daar geen geld voor is, bedenken allerlei excuses om die dag niet naar school te hoeven of melden zich dan ziek. Schaamte, angst voor stigmatisering en pesten spelen daarbij nadrukkelijk een rol. Ook zij wijst op de (veel te) dure buitenlandse schoolreisjes van het Maurick College, die minder bedeelde gezinnen en hun kinderen voor problemen plaatsen. Ook buitenschoolse activiteiten zijn een probleem, met name door de kosten die dit met zich meebrengt. Sporten, muziek maken of dansen is regelmatig niet haalbaar voor deze groep omdat zij de kosten niet kunnen betalen. Daarbij gaat het niet alleen om de contributie of toegangsprijs, maar ook benodigde kleding, schoenen en materiaal vormen een probleem. Ook is de informatievoorziening van en over de verschillende organisaties en voorzieningen onvoldoende of onvoldoende toegankelijk.

Vincentius

De geïnterviewde schuldhulpcoach heeft een duidelijk beeld van de situatie en behoeften van de 5 kinderen uit de 3 gezinnen die zij begeleidt. Zo doen 4 van de kinderen aan sport, waarvan dit in 2 gevallen mogelijk is gemaakt door Stichting Leergeld. Eén kind heeft een computer verkregen via Leergeld. Belangrijkste belemmering die zij ziet is dat in sommige gevallen kinderen graag aan nog

een andere activiteit deel zouden willen nemen, maar dit om financiële redenen niet mogelijk is, terwijl het wel goed zou zijn voor de ontwikkeling van het kind. Een ander probleem dat soms door gezinnen ervaren wordt is de angst hun privacy te verliezen en gestigmatiseerd te worden. Meer hulp voor hun kinderen betekent dat zij dit weer bij andere instanties aan zouden moeten vragen, daar steeds weer hun gegevens moeten overleggen, deze mogelijk ook bij de desbetreffende vereniging of club bekend worden en daarmee uiteindelijk het risico bestaat dat zij hun privacy verliezen.

Voedselbank

Eind april 2016 stonden er 29 kinderen in de leeftijd van 2 tot 18 jaar geregistreerd bij Voedselbank Vught. Circa 25% van deze kinderen heeft een buitenlandse afkomst. Men weet, anders dan dat er in de betrokken gezinnen sprake is van een schrijnende financiële situatie, weinig tot niets van het achterliggende levensverhaal van de betrokkenen. Ook met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van de kinderen in deze gezinnen heeft men geen informatie.

Parochie Edith Stein

De Parochie kent ongeveer 10 gezinnen, met 10 kinderen, die minder bedeed zijn. Een gezin meldt zich bijna altijd aan met een directe levensbehoefte zoals het op dat moment geen eten, drinken en/of huisvesting hebben. Het kost tijd om het vertrouwen te krijgen van mensen alvorens ze hun hele verhaal op tafel leggen. De Parochie verwijst na de 'eerste hulp' zo snel mogelijk door. De Parochie beschikt niet over informatie m.b.t. de vrijetijdsbesteding van de kinderen in deze gezinnen.

Vluchtelingenwerk

Vluchtelingenwerk Vught helpt nieuwkomers (allochtonen) de eerste stappen te zetten in het voor hen nieuwe Nederland. Men begeleidt hen gedurende het gehele eerste jaar, daarna wordt van hen verwacht dat zij zelfredzaam zijn. Vluchtelingenwerk begeleidt op het moment van ons onderzoek 9 minder bedeelde allochtone gezinnen met 23 kinderen woonachtig in de wijken de Baarzen en Zeeheldenbuurt en 24 minderjarige kinderen die op Reinier van Arkel woonachtig zijn. De eerste maanden is de organisatie vooral bezig met praktische zaken zoals huisvesting, het openen van een bankrekening, DIGID en allerlei andere praktische zaken. Men komt er eigenlijk niet aan toe om de behoeften op het terrein van de vrijetijdsbesteding te inventariseren. Het levensverhaal en de behoeften van de gezinnen is over het algemeen wel bekend bij de begeleider. Echter Vluchtelingenwerk beschikt niet over gesystematiseerde informatie over de vrijetijdsbesteding van de kinderen in hun bestand.

Basisscholen

Volgens de geïnterviewde directeuren zijn basisscholen doorgaans goed op de hoogte van de schoolgaande kinderen en hun eventuele problemen. Ze zijn snel in gesprek met de ouders indien nodig, verwijzen door, informeren en zijn alert in het signaleren van minder bedeelde kinderen. Geen enkel kind hoeft langs de zijlijn te staan, bijvoorbeeld bij een schoolreisje, is hun mening.

Bij één van de twee bezochte basisscholen bestaat het vermoeden dat 's ochtends ongeveer 20 kinderen naar school komen zonder ontbijt. De Basisscholen weten niet of de minder bedeelde kinderen op hun school buiten schooltijd deelnemen aan activiteiten of lid zijn van een vereniging en welke belemmeringen zich daar mogelijkkerwijs bij voordoen.

Middelbare school Maurick College

Onlangs is Maurick College (via Stichting Leergeld) er achter gekomen dat er 25 minder bedeelde kinderen op Maurick zitten (die ook in het ledenbestand van Leergeld zitten). Wie dat specifiek zijn weet de school niet (alleen Leergeld in dit geval). Mentoren en leraren, die het dichtst bij de leerlingen staan, kunnen een vermoeden hebben welke kinderen uit minder bedeelde gezinnen komen. Maurick heeft echter geen informatie over de deelname van deze kinderen aan vrijetijdsbestedingsactiviteiten tijdens en na schooltijd.

Welzijn Vught

Armoede onder kinderen en jongeren is geen speciaal item binnen Welzijn Vught. Wel worden er activiteiten georganiseerd voor jongens en meisjes die het voorkomen van armoede onder jongeren tot doel hebben. In dit kader worden ook gastlessen op het Maurick College verzorgd. Via de schuldhulpcoaches (zie ook Vincentius) houden 30 vrijwilligers zich bezig met de begeleiding en ondersteuning van gezinnen met financiële problemen. Van daaruit kan het zijn dat coaches bekend zijn met de situatie van de kinderen in deze gezinnen en hun vrijetijdsbesteding, hun wensen en de mogelijke belemmeringen die zij ervaren. Een totaal overzicht op instellingsniveau is er echter niet. Het Jongerenwerk, onderdeel van Welzijn Vught, is met name actief buiten op straat, om op deze manier zo veel mogelijk overlast en andere problemen onder jongeren vroegtijdig te signaleren en te voorkomen. De jongerenwerkers hebben slechts een vermoeden of deze jongeren, die zij in kleine groepjes op straat of bij een activiteit ontmoeten, minder bedeed zijn en wat hun thuissituatie is. Over de vrijetijdsbesteding van de minder bedeelde jongeren die zij ontmoeten, en de belemmeringen die zij daar eventueel bij ondervinden, hebben zij geen informatie.

Cromvoirtse gemeenschap

Vanuit de werkgroep 'Sociaal leven' is in het verleden het idee ontstaan dorpsondersteuners in het leven te roepen voor de kleine gemeenschap Cromvoirt. Deze dorpsondersteuners, thans drie in aantal, zouden dan de 'ogen en oren' van het dorp kunnen zijn. Hoewel inwoners met al hun vragen terecht kunnen bij de dorpsondersteuners, blijkt in de praktijk het armoedevraagstuk onbesproken te blijven.

Brightside

SOJJV/Brightside organiseert vooral activiteiten voor jongeren tussen de 12 en 24 jaar, zoals de inloopavonden op dinsdag- en vrijdagavond. Inmiddels is er een nieuw Jeugd- en Jongerencentrum Elzenburg gerealiseerd waar jongeren kunnen komen gamen, dansen, tafelvoetballen of gezellig een drankje drinken. Entree is gratis, voor de drankjes moet worden betaald. Brightside heeft geen gegevens over de jongeren die van haar activiteiten gebruik maken of weet niet waarom sommige jongeren, die wel in aanmerking komen, geen gebruik maken van de laagdrempelige activiteiten van Brightside.

MOVE

MOVE zet zich in op verschillende werkvelden om sport en spel te promoten en toegankelijk te maken voor de Vughtse jeugd. Activiteiten zijn onder andere FUN2Move, schoolvoetbaltoernooi, Vughtse Dance Battle, Ijsbaan Vught en Plein Actief. Voor 60 kinderen uit groep 3 t/m 6 is er iedere woensdagmiddag de mogelijkheid gratis deel te nemen aan sport- en spelactiviteiten. Daarnaast is er voor kinderen uit groep 6 t/m 8 de mogelijkheid op maandag en donderdag na schooltijd kosteloos op het schoolplein of in de nabijgelegen gymzaal van de basisscholen De Wieken en De Piramide

onder begeleiding te sporten. MOVE heeft echter weinig informatie over de achtergrond van de kinderen die van haar activiteiten gebruik maken. Primaire doel is om alle Vughtse kinderen meer te laten participeren via de door hun georganiseerde spel- en sportactiviteiten. MOVE weet dan ook niet in hoeverre minder bedeelde kinderen van hun activiteiten gebruik maken en of er kinderen uit de doelgroep van ons onderzoek zijn die juist geen gebruik van haar activiteiten maken en wat daar dan de reden van is.

2.4. Conclusie

Uit onze gesprekken met personen van bovengenoemde organisaties blijkt dat geen van de organisaties, noch de gezamenlijke organisaties, in staat is/zijn een duidelijk beeld te geven van de situatie van Vughtse kinderen in armoede en meer in het bijzonder van hun vrijetijdsbesteding. Wat blijkt is dat er een groot aantal verschillende organisaties actief is op het gebied van armoedebestrijding en/of vrijetijdsbesteding, allen met hun eigen doelgroep of (deel)activiteit. Tussen de instanties die zich met armoede bezig houden, bestaat weinig of geen coördinatie, laat staan dat er sprake is van een gezamenlijke visie op armoede(bestrijding) en een gezamenlijke aanpak op het gebied van informatie- en kennisdeling. Meer regel dan uitzondering is men vaak niet op de hoogte van wat anderen op dit terrein doen. Waar het om de vrijetijdsbesteding van kinderen gaat wordt dit eens te meer complex omdat voor veel van de organisaties die op dit terrein actief zijn, armoedebestrijding geen deel uitmaakt van hun doelstellingen. Dit alles neemt niet weg dat er vele hulpbronnen zijn, materieel en immaterieel, waar een beroep op kan worden gedaan, er een breed scala van initiatieven bestaat, maar deze tegelijkertijd gekenmerkt wordt door een grote versnippering en fragmentatie. Wat tevens uit onze interviews naar voren komt is dat de betrokken instanties/organisaties (ook zij die zich richten op het bereiken van kinderen in armoede) slechts in beperkte mate kennis over hun doelgroep beschikken, beperkte kennis hebben over de mate waarin zij hun doelgroep bereiken en doorgaans de redenen niet weten waarom niet meer kinderen van hun aanbod gebruik maken. Tegelijkertijd is men er zich van bewust dat de informatie over voorzieningen en regelingen en het proces om hulp te vragen, niet altijd even gemakkelijk toegankelijk is voor alle ouders en kinderen en daarmee een belemmering kan vormen voor een optimaal gebruik van de verschillende mogelijkheden.

Als afsluiting van al onze interviews is de geïnterviewden gevraagd of zij suggesties hebben met betrekking tot wat gedaan zou kunnen worden om de deelname van kinderen, uit gezinnen met een laag inkomen aan activiteiten die zij graag zouden willen doen, te bevorderen. Dit leverde een groot aantal interessante suggesties op, waarvan de voltallige lijst in Bijlage 3 is opgenomen.

Hoofdstuk 3. De interviews en enquête met ouders

Centraal in de interviews en enquête staan de behoeften en ervaringen van ouders en kinderen op het gebied van vrijetijdsbesteding, de mate waarin het bestaande aanbod aan hun behoeften tegemoet komt en de mogelijkheden en belemmeringen die zij tegenkomen bij het gebruik van deze activiteiten en voorzieningen.

3.1. De interviews met de ouders

In totaal zijn interviews gehouden met 5 gezinnen met in totaal 11 kinderen in de leeftijd van 2 tot 18 jaar. De interviews zijn uitgevoerd aan de hand van een gestructureerde vragenlijst. De vragenlijst bestaat uit verschillende items: de gezinssamenstelling en huidige situatie van het gezin; de actuele vrijetijdsbesteding van de kinderen; de activiteiten die de kinderen graag zouden willen doen in hun vrije tijd; activiteiten waar zij niet aan deelnemen hoewel zij dat wel zouden willen en de redenen daarvan; het gebruik van internet en mobiel; contacten met familie; tevredenheid met de vrijetijdsbestedingen van hun kinderen; kennis over bestaande regelingen en voorzieningen op het gebied van vrijetijdsbestedingen in Vught; betrokkenheid van de ouders bij de activiteiten van hun kinderen; suggesties en ideeën over wat er gedaan zou kunnen worden om kinderen uit gezinnen die het moeilijk hebben te laten participeren; mening over het al dan niet hebben van een jeugdpass.

De gezinssituatie

Als eerste is gevraagd kort iets te vertellen over de huidige situatie en achtergrond van het gezin. In Figuur 1. 'De geïnterviewde gezinnen' wordt hier een overzicht van gegeven.

Figuur 1. De geïnterviewde gezinnen

Gezin	Burgerlijke staat	Arbeid/inkomenssituatie
1	Getrouwd	Eén ouder werkt, de andere ouder is werkloos
2	Gescheiden	Arbeidsongeschikt
3	Gescheiden	Eén ouder werkt parttime en heeft daarnaast een aanvullende bijstandsuitkering. De andere ouder is werkloos
4	Getrouwd	Beide ouders hebben een baan, maar het gezamenlijk inkomen blijft onder de armoedegrens
5	Getrouwd	Het gezin zit in de schuldsanering. Eén ouder werkt parttime, de andere ouder is werkloos

Het eerste gezin is in het verleden met hun eerste kind naar Nederland gekomen en heeft asiel aangevraagd. Het tweede kind is in Nederland geboren. Het gezin bevindt zich op het moment van het interview niet meer onder de armoedegrens, maar heeft voorheen, toen de kinderen jonger

waren, wel tot de doelgroep behoort. Inmiddels heeft één van de ouders werk en beschouwt zichzelf en het gezin als geïntegreerd in de Vughtse gemeenschap. De kinderen gaan naar school en doen mee aan allerlei activiteiten.

Het tweede gezin leeft van een arbeidsongeschiktheidsuitkering. De ouder is alleen naar Nederland gekomen om asiel aan te vragen, inmiddels gescheiden en heeft een kind dat in Vught is geboren. De ouder kreeg bij aankomst een uitkering, heeft daarna een aantal jaren gewerkt, maar is vervolgens ernstig ziek geworden. Thans is de ouder niet meer in staat om te werken en leeft van een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

In het derde gezin met kinderen werkt de gescheiden ouder parttime en heeft daarnaast een aanvullende bijstandsuitkering. In de begin periode na de scheiding heeft de ouder ook gebruik gemaakt van de voedselbank. De andere ouder is werkloos en heeft geen vaste verblijfplaats. In principe krijgt die de kinderen om het weekend, echter vanwege het zwervend is dat op dit moment niet het geval.

Het vierde gezin met kinderen is in het verleden als statushouder in Vught komen wonen. Eén ouder werkt, maar het inkomen is te laag om goed rond van te kunnen komen. De andere ouder heeft een nul uren contract en verdient maximaal € 100 per maand.

Het laatste gezin zit in de schuldhulpverlening. Het gezin heeft al jarenlang problemen in verband met schulden, maar doordat de ouders niet vielen binnen de gestelde regels, kwamen zij lange tijd niet in aanmerking voor schuldhulpverlening. Voordat de problemen zich opstapelden verdienden beide ouders samen netto € 3.000 per maand. Door het wegvallen van één van de twee banen en een huis met hypotheek werden de lasten na verloop van tijd te zwaar en is het gezin in de problemen geraakt. Eindelijk krijgen ze nu hulp, waardoor het gezin financieel wat meer lucht krijgt, zij een beter financieel overzicht hebben en € 100 per week te besteden hebben aan eten en drinken. Daarnaast ontvangt het gezin Kinderbijslag en maken zij gebruik van de Voedselbank. Over drie jaar hopen zij dat de schulden vereffend zijn en het gezin als het ware opnieuw kan beginnen. De ene ouder is op zoek naar een baan en doet thans vrijwilligerswerk. De andere ouder werkt met name in het weekend en is op zoek naar aanvullend werk.

De vrijetijdsbestedingen van de kinderen

Figuur 2. 'De vrijetijdsbesteding van kinderen', laat zien aan welke activiteiten de kinderen van de geïnterviewde ouders mee doen, wat zij graag nog meer zouden willen doen maar om een of andere reden niet kunnen en de ondersteuning die zij tot nu toe hebben ontvangen. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen activiteiten in georganiseerd verband (club, vereniging, vrijwilligersorganisatie, maatschappelijke instantie of school) en informele activiteiten die op eigen initiatief plaatsvinden (op straat spelen, afspraak met vriendjes, lezen, gamen, naar film of theater gaan).

Figuur 2. De vrijetijdsbestedingen van de kinderen

G e z i n	Activiteiten waar kinderen aan deelnemen		Activiteiten waar zij niet aan mee kunnen doen	Reden om hier niet aan mee te doen	Internet. J / N	Mobiel J / N	Tevreden J / N	Hulp gekregen
	In georganiseerd verband	Informeel, op eigen initiatief						
1	Tennis Dans Gymnastiek Zwemdiploma A,B,C Voetbal	Lezen Afspraken met vriendjes	Muziek	Financieel	J	J	J	Gemeente Bibliotheek Vught
2	Zwemdiploma A,B,C Turnen 1x per maand Zwemmen Schooluitjes		Meer zwemmen Muziek	Financieel	J	N	J	Leergeld
3	Streetdans, Knutselen, Zomer actief-Move, Schoolactiviteiten, Zwemdiploma A,B,C	Speeltuin Afspraken met vriendjes Lezen	Meer dansen Meer Zwemmen Theater/film Scouting Voetbal	Financieel	N	N	N	Jeugdsportfonds Brightside Leergeld Move Schoolbibliotheek Vincentius
4	Zwemdiploma A, B Volleybal Dans op Maurick Dans Turnen Schooluitjes	Lezen Nauwelijks naar een film Buiten spelen	Muziek Theater Zwemmen Meer sporten	Financieel	J	Alleen de oudste	N	Leergeld, Jeugdsportfonds Jeugdcultuurfonds Kindpakket Vincentius Bibliotheek Vught
5	Zwemdiploma A,B Paardrijden Voetbal Schooluitje Jeugd Actief Efteling	 Af en toe naar de bioscoop	Zwemdiploma B Reis via Maurick	Financieel	J	J	J	Kindpakket Leergeld Bibliotheek

De interviews laten zien dat 6 van de 10 kinderen in de leeftijd 6 jaar tot 18 jaar lid zijn van een club of sportvereniging. Alle kinderen doen mee aan één of meerder formele activiteiten.

Alle kinderen in de doelgroep hebben één of meerdere zwemdiploma's: 4 kinderen hebben zwemdiploma A, B en C, 4 kinderen hebben zwemdiploma A en B en 1 is nog bezig om een volgend diploma te halen. In sommige gevallen hebben kinderen alleen het zwemdiploma A en B omdat voor het behalen van C de financiën een probleem vormden. Ook zouden de kinderen die een zwemdiploma behaald hebben graag nog wel meer willen zwemmen, maar dan wordt het te duur voor het gezin. Zo zwemt een van de kinderen vanwege de hoge kosten één keer in de maand in een sportcomplex. Andere kinderen gaan in de zomerperiode naar de IJzeren Man of betalen zelf, met het geld dat ze verdienen via een bijbaantje.

Andere activiteiten waar deze kinderen aan deelnemen, zijn dans (4), voetbal (2), turnen (2), paardrijden (1) en volleybal (1).

De schooluitjes die door de basis- of middelbare school worden georganiseerd, worden over het algemeen gewaardeerd door de ouders en in sommige gevallen betekent dat kinderen hierdoor de kans krijgen aan activiteiten deel te nemen of evenementen te bezoeken, die anders niet haalbaar zouden zijn geweest. Wel vinden alle geïnterviewde ouders de kosten van de schooluitjes op de middelbare school te duur en is het ook voor hen niet altijd duidelijk welke relatie het uitje heeft met het leren. In sommige gevallen worden de kosten of een deel daarvan door Leergeld betaald. In één geval werd aangegeven dat om financiële redenen het niet haalbaar is deel te nemen aan activiteiten die bijvoorbeeld door het Maurick College georganiseerd worden. Nee zeggen is dan heel erg moeilijk en soms wordt dan ook de druk vanuit school ervaren.

Informele activiteiten

Naast de deelname aan georganiseerde activiteiten, brengen de kinderen een belangrijk deel van hun vrije tijd door met activiteiten als buiten spelen, afspreken met vrienden en vriendinnen, televisie kijken, lezen, computer spelletjes, enzovoort. In sommige gevallen vormen de huiselijke omstandigheden (gebrek aan ruimte) en beperkte financiële mogelijkheden een beperking. Alle gezinnen maken van de Bibliotheek Vught of van een schoolbibliotheek gebruik. Lezen blijkt in meerdere gezinnen een belangrijke activiteit gevonden te worden. Soms ondernemen ouders samen met kinderen leuke dingen in hun vrije tijd. De financiële situatie legt echter beperkingen op. Zo geeft een van de ouders aan vaak nee te moeten verkopen aan haar kinderen, wat pijn doet. Problemen met de gezondheid zoals de aanschaf van een beugel of bril leggen daarnaast extra druk op de financiën van het gezin, terwijl de buffer voor dit soort zaken maar zeer beperkt is.

Financiering van de activiteiten en contacten met organisaties

In alle gezinnen wordt een deel van de kosten betaald door Stichting Leergeld, het Jeugdsportfonds of het Jeugdcultuurfonds. Zo hebben vier van de vijf gezinnen voor hun 7 kinderen ondersteuning aangevraagd bij Stichting Leergeld om activiteiten te kunnen betalen. In een enkel geval wordt bijgesprongen door familieleden. Twee families zijn op vakantie geweest met behulp van Vincentius.

De kosten van de activiteit of het lidmaatschap van een vereniging of club en de mogelijkheden om hier financiële ondersteuning voor te krijgen, zijn vaak (mede)bepalend voor de keuze die gemaakt wordt van welke vereniging lid te worden of aan welke activiteit mee te doen. Een andere factor

vormt de geografische bereikbaarheid, zodat de activiteit geen transportkosten met zich meebrengt, teveel tijd vraagt of een auto vereist.

In andere gevallen nemen kinderen deel aan de (gratis) activiteiten van organisaties als Brightside en MOVE of Jeugdactief (eventueel met behulp van Leergeld), spreken zij af met klasgenootjes en spelen buiten. Zo probeert een van de moeders alle mogelijkheden uit om haar kinderen deel te laten nemen aan gratis activiteiten en is, mede om deze reden, actief als vrijwilliger.

Drie kinderen van 17 en 18 jaar hebben een bijbaantje en kunnen sommige activiteiten zelf betalen zoals film, disco, zwemmen of sparen voor een rijbewijs.

Bekendheid met voorzieningen en regelingen

De informatie waarover ouders beschikken en de mate waarin zij op de hoogte zijn van de verschillende mogelijkheden loopt sterk uiteen. Zo blijkt een van de ouders zeer goed op de hoogte te zijn van allerlei regelingen en voorzieningen en maakt daar optimaal gebruik van. Ze geeft aan veel gehad te hebben aan haar contactpersoon bij de gemeente/wijkteam. Voor anderen ligt dit anders. Niet altijd is voor ouders duidelijk welke voorzieningen er in Vught bestaan en onder welke voorwaarden zij daar een beroep op kunnen doen voor de vrijetijdsbesteding van hun kinderen. Niet iedereen kent Move of Brightside, het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Ook is niet bij iedereen bekend dat de ouderbijdrage voor school niet verplicht is of wat de mogelijkheden voor hun zoon of dochter zijn om aan Jeugd Actief deel te nemen. De website van de gemeente is niet altijd duidelijk en soms komt men er pas na verloop van tijd achter welke voorzieningen er zijn.

Internet, gamen en mobiele telefoon

In het kader van de vrijetijdsbestedingen is het gebruik van internet een zeer belangrijke activiteit heden ten dage in het dagelijks leven van kinderen. In de interviews is dan ook aan de ouders gevraagd of zij thuis over een computer beschikken en toegang hebben tot internet en of de kinderen hier gebruik van maken.

Ouders zijn zich bewust van de uitsluiting van informatie en beperking van de sociale contacten als hun (met name oudere) kinderen geen gebruik kunnen maken van internet en mobiele telefoon. Zoals Figuur 2 laat zien, hebben alle vijf gezinnen een internetverbinding in huis. Een gezin, met kinderen van 6 en 8 jaar, beschikt over een tweedehands computer en heeft toegang tot internet via een buurvrouw om zo de kosten te kunnen besparen. De kinderen maken beperkt gebruik van de computer, wel voor schoolprojecten maar niet om te gamen. Zodra de dochter tien jaar wordt, hoopt zij met behulp van Leergeld een computer voor haar aan te schaffen. Voor een eigen mobiel vindt zij de kinderen nog te jong. Vier kinderen hebben een eigen computer. In twee gevallen is deze via het Kindpakket verkregen.

Voor de meeste ouders geldt dat zij over een mobiele telefoon beschikken. Voor de kinderen ligt dit iets anders. Geen van de kinderen in de basisschoolleeftijd heeft een mobiel. Van de zes kinderen in middelbare school leeftijd heeft er één geen mobiel. Voor degenen die wel over een mobiel beschikken, geldt in enkele gevallen dat zij van sommige telefoonfuncties alleen via Wifi gebruik kunnen maken.

Het belang van vrijetijdsbesteding

Alle ouders kennen aan de vrijetijdsbesteding van hun kinderen een positieve betekenis toe met betrekking tot de ontwikkeling van hun kinderen. Onder druk van de financiële problemen heeft de vrijetijdsbesteding van de kinderen vaak echter geen prioriteit en krijgen de kinderen niet de aandacht die ouders hen zouden willen geven aan zaken als spelen en leuke dingen doen. Een situatie als schuldsanering bijvoorbeeld legt veel druk op ouders om een oplossing te vinden voor hun financiële problemen, waardoor zij minder aandacht kunnen besteden aan de vrijetijdsbesteding van hun kinderen. Ze zijn aan het einde van de dag letterlijk doodop van de zorgen om de dag door te komen.

Tevredenheid onder ouders

In het algemeen zijn de ouders tevreden met de activiteiten en voorzieningen die er in Vught te vinden zijn en de activiteiten waar hun kinderen aan deelnemen. Alle gezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen van een of meerdere organisaties om hun kinderen deel te laten nemen aan activiteiten. Dat neemt niet weg dat sommige ouders aangeven dat zij het, met het oog op de verdere/bredere ontwikkeling van hun kinderen, jammer vinden dat hun kinderen niet de kans hebben ook met andere activiteiten kennis te maken, zoals bijvoorbeeld culturele en creatieve activiteiten als muziek, dans en theater.

Activiteiten waar wel belangstelling voor is maar waar niet aan deelgenomen wordt

Hoewel tevreden met de activiteiten waar hun kinderen aan deelnemen, worden er verschillende activiteiten genoemd waar de kinderen wel graag aan deel zouden nemen, maar waar zij, om financiële redenen niet aan deel kunnen nemen, zoals sporten (6 kinderen), muziek leren (3), theater (2), dans (1), schoolreis (1) en scouting (1). Met name muziekactiviteiten blijken een (te) kostbare activiteit. Ook film- of theaterbezoek is vaak niet mogelijk of bij hoge uitzondering.

Informele hulp tussen ouders

De ouders hebben soms hulp nodig bij het halen en brengen van hun kinderen naar de activiteiten. Soms is het te ver weg om kinderen alleen te laten fietsen en hebben de ouders geen auto of onvoldoende vrije tijd. De meeste ouders hebben geen probleem om met andere ouders of familie het halen en brengen van hun kinderen te regelen. Toch vormt het om hulp moeten vragen aan andere ouders wel een drempel. Wordt hulp aangeboden, dan maakt men daar graag gebruik van, maar zelf om hulp vragen is voor sommigen een brug te ver. Ook wordt onderlinge hulp soms bemoeilijkt door een taalbarrière of het ontbreken van een eerste contact, bijvoorbeeld op het schoolplein of langs het voetbalveld. Vaak zijn er groepjes die elkaar al kennen en bij elkaar gaan staan, waardoor het voor wie van buiten komt, moeilijk kan zijn zich daar tussen te mengen.

Betrokkenheid van de ouders bij de activiteiten

In de vijf geïnterviewde gezinnen zijn 2 moeders en 1 vader als vrijwilligers betrokken bij de verschillende activiteiten van hun kinderen.

Contact met familie en vakanties

Alle kinderen hebben contact met hun familie zoals opa's en oma's, nichtjes en neefjes. Ze gaan regelmatig op bezoek of brengen daar een deel van de vakantie door. De drie vluchteling gezinnen gaan, als de kans zich voordoet, in de zomervakantie op bezoek bij familie die in het buitenland woont. Twee van hen gaan elk jaar, het andere gezin af en toe. Twee gezinnen hebben met behulp

van Vincentius een vakantiehuis gehad voor een week en hebben de kinderen deelgenomen aan Jeugd Actief.

Jeugdpass

Tenslotte is aan de ouders gevraagd wat zij van de invoering van een jeugdpass zouden vinden. Het idee van een jeugdpass komt vanuit de Focusgroep 'Kinderen in armoede'. De verschillende instanties die daar betrokken zijn wilden graag weten wat de ouders van dit idee zouden vinden. Zoals onderstaande Figuur 3. 'Jeugdpass volgens de ouders' laat zien, vinden de meeste ouders het een goed idee. Twee ouders hebben wel enige twijfels vanwege het risico dat er een stigmatiserend effect van uit kan gaan.

Figuur 3. Jeugdpass volgens de ouders

Gezin	Ja	Nee	Opmerking
1	*		Voorziet geen problemen, bijvoorbeeld met stigmatisering. Kinderen kunnen altijd zeggen dat het een lidmaatschapspas is.
2	*		Verwacht niet dat dit problemen oplevert, bijvoorbeeld dat dit een gevoel van schaamte zou geven bij het kind of bij de ouder zelf.
3	*		Vindt dit wenselijk en ziet geen bezwaren.
4	*	*	Kan een goed idee zijn, echter per kind is dat overigens anders. De één heeft last van schaamte, de ander niet.
5	*	*	Dat kan verschillen van persoon tot persoon. Zo zou het ene kind daar waarschijnlijk geen probleem mee hebben, terwijl het andere kind zich mogelijk wel zou schamen als het zich zou moeten verantwoorden tegenover leeftijdgenoten die geen jeugdpass hebben.

3.2. De enquête onder ouders

Voor de enquête is gebruik gemaakt van een gestructureerde vragenlijst, waarbij zo veel mogelijk gewerkt is met een gesloten vraagstelling met meerkeuze antwoorden. In de enquête is de ouder(s) gevraagd naar de activiteiten waar hun kinderen aan deelnemen in hun vrije tijd; activiteiten waar de kinderen graag aan deel zouden willen nemen, maar dat om een of andere reden niet doen; toegang tot internet en eigen mobiel; contacten met familie en vakantie; vrijetijdsbeleving van de kinderen; contacten met organisaties en verkregen hulp; belemmeringen die zich voordoen m.b.t. de vrijetijdsbesteding van hun kinderen; mening over een jeugdpass; suggesties en ideeën. In totaal hebben 21 ouders de enquête ingevuld.

De thuissituatie van de kinderen

Bijna alle gezinnen (21) moeten rondkomen van een inkomen minder dan 120% van het sociaal minimum en maken dus deel uit van de doelgroep van het onderzoek. In totaal gaat het in deze gezinnen om 37 kinderen, waarvan 22 meisjes.

In 9 van deze 21 gezinnen is sprake van meerdere factoren die tot de huidige situatie hebben geleid. Daarbij gaat het om: scheiding + baanverlies (1x), scheiding + schulden (3x), scheiding + laag betaald

werk (1x), scheiding + baanverlies + schulden (1x), laag betaald werk + baanverlies (1x), laag betaald werk + baanverlies + schulden (1x) en baanverlies + schulden (1x).

Onder de geënquêteerden zijn scheiding, baanverlies en schulden de meest voorkomende factoren.

Voor alle gezinnen geldt dat zij al langer dan een jaar te kampen hebben met financiële problemen en moeilijk rond kunnen komen. In 14 gevallen gaat het zelfs om een periode langer dan 3 jaar.

Veruit het grootste deel van de kinderen (24) zit op de basisschool, 7 zijn jonger en 6 zitten op de middelbare school.

De vrijetijdsbestedingen van kinderen

Bijna 50% van de kinderen is geen lid van een vereniging (17 van de 35 kinderen, waarvan 12 basisscholieren en 5 middelbare scholieren). De overige kinderen zijn bijna allemaal lid van één club of vereniging, een enkeling heeft twee lidmaatschappen. Op 3 na zouden alle kinderen in hun vrije tijd mee willen doen met één of meerdere activiteiten. De 3 uitzonderingen zitten al op één of twee sporten en hebben geen behoefte aan nog meer activiteiten.

Gevraagd naar het soort activiteit worden sporten als voetbal, volleybal, zwemmen en scouting in verenigingsverband verreweg het meest genoemd. Muziek en dans zijn een goede tweede en worden eveneens veelvuldig ingevuld. Op de derde plek staat knutselen, met name voor de jongste kinderen van de basisschool. Theater wordt twee keer genoemd en vrij zwemmen één keer.

Gevraagd naar de reden waarom zij hier niet aan mee doen, is 'kan de contributie niet betalen' al dan niet in combinatie met 'kan de aanschaf van kleding, schoeisel en materiaal niet betalen', het antwoord dat het vaakst wordt genoemd (60%). Als deze financiële obstakels worden weggenomen blijven er echter nog wel enkele andere obstakels over:

- het halen en brengen door een gebrek aan eigen vervoersmiddel of omdat één of beide ouders moeten werken (6);
- het gepest worden;
- het hebben van een minderwaardigheidsgevoel (2);
- het moeilijk kunnen combineren met bijbaantje of mantelzorg (1); - het niet hebben van sociale contacten (1).

Eén keer werd genoemd het 'eerst maar even focussen op school i.v.m. de overstap naar de middelbare school'. Als blijkt dat er dan voldoende tijd overblijft, zou het kind graag willen sporten.

In het geval van schoolactiviteiten is de druk om mee te moeten doen met allerlei activiteiten, met name buitenlandse reisjes en eenmalige activiteiten (zoals excursies of sportdag), voor minder bedeelde kinderen heel erg groot. Daar waar ze bij activiteiten in hun vrije tijd niet direct in de schijnwerpers staan, is dat met activiteiten tijdens schooluren veel meer het geval.

Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen kinderen op de lagere school en kinderen op de middelbare school. Kinderen op de lagere school gaan allemaal mee. Via de (vrijwillige) schoolbijdrage worden alle uitjes betaald. Als blijkt dat er ouders zijn die niet kunnen bijdragen, legt

de school het verschil bij of wordt de vrijwillige schoolbijdrage betaald door Stichting Leergeld. Niemand staat dus in principe langs de kant.

Voor kinderen op de middelbare school is dit heel anders. Niet alleen zijn de stedentrips en excursies voor kinderen uit deze gezinnen te duur, ook het 'gepest worden', 'het hebben van een minderwaardigheidsgevoel' en 'het niet hebben van sociale contacten' spelen een belangrijke rol bij het niet meedoen aan schoolactiviteiten. Op dagen van excursies en daguitjes melden kinderen die niet mee kunnen zich dan vaak ziek. Aan activiteiten die door het jaar heen plaatsvinden zoals theater, dans en muziek beginnen ze vaak al helemaal niet.

Speciale aandacht in dit geheel vraagt de situatie van de alleenstaande gescheiden vader. Indien het kind bij de moeder staat ingeschreven en de moeder wenst niet mee te werken, kan hij niets voor zijn kinderen regelen en grijpt hij naast alle regelingen en voorzieningen voor zijn kinderen.

Informele, op eigen initiatief ondernomen activiteiten

Het merendeel van de kinderen in de lagere of middelbare school leeftijd spreekt af met vrienden of vriendinnen (73%). Dit doen ze zowel buiten, bij de ander, als ook thuis. Vijf kunnen niet altijd afspreken wanneer ze dat willen omdat ze niet overal aan mee kunnen doen vanwege hun financiële situatie, bijvoorbeeld samen gaan zwemmen met vriendinnen moeten ze dan laten schieten. Vier kinderen spreken nooit af omdat dat sociaal of emotioneel niet gaat, privéomstandigheden die dat niet toelaten of beide ouders de gehele dag aan het werk zijn.

In de meeste gezinnen (68%) gaan de kinderen wel eens naar de film, het theater, een museum of knutselmiddag. In 6 gezinnen gaan de kinderen nooit. Belangrijkste reden die hiervoor genoemd wordt, is dat het te duur is. Daarnaast hebben ouders, in verband met werk, geen tijd om met hen mee te gaan. Slechts één kind heeft, volgens de ouders, geen interesse. Alle andere kinderen zouden, als deze activiteiten gratis zouden worden aangeboden, daar wel gebruik van willen maken.

Kennis over regelingen en voorzieningen

24% van de gezinnen weet niet welke regelingen en voorzieningen er zijn waarvoor hun kinderen mogelijk in aanmerking komen. 28% maakt geen gebruik van regelingen en voorzieningen terwijl ze daar wel gebruik van zouden kunnen maken. Van de overige gezinnen maken de meesten gebruik van één of twee regelingen of voorzieningen.

Niet alle regelingen en voorzieningen zijn bij gezinnen bekend. Bijna alle gezinnen geven aan behoefte te hebben aan betere informatie omtrent regelingen en voorzieningen. De enkeling die geen behoefte heeft, lijkt de weg naar het loket al gevonden te hebben aangezien er reeds gebruikt gemaakt wordt van één of meerdere regelingen en voorzieningen.

Aspecten waar men tegenaan loopt of mist bij het zoeken naar informatie, zijn (in willekeurige volgorde):

1. men mist een duidelijk overzicht waar minima voor in aanmerking komen;
2. men weet niet waar men terecht kan;
3. men mag wat meer begrip tonen voor de persoonlijke situatie;
4. de informatie is niet duidelijk;
5. de informatie is moeilijk vindbaar, men weet niet waar te zoeken;

6. men zou graag schriftelijk op de hoogte worden gebracht als er een nieuwe regeling of voorziening komt of in het geval van een wijziging;
7. men heeft geen eigen computer;
8. als men belt beschikt de telefoniste over te weinig basisinformatie.

Indien de informatie uiteindelijk wel gevonden wordt, loopt men vervolgens weer tegen andere zaken aan zoals (in willekeurige volgorde):

1. het is een hoop rompslomp om een regeling of voorziening te krijgen;
2. er moeten heel veel formulieren worden ingevuld;
3. men moet telkens met de 'billen bloot';
4. men wordt soms van het kastje naar de muur gestuurd;
5. een gescheiden ouder kan geen aanvraag doen voor een kind dat niet op zijn adres staat ingeschreven;
6. men moet soms het geldbedrag voorschieten;
7. budgetten voor regelingen en voorzieningen zijn niet toereikend;
8. een weduwe/weduwnaar komt voor heel weinig regelingen en voorzieningen in aanmerking.

Toegang tot internet, gamen en mobiele telefoon

In 86% van de gezinnen hebben de ouders een computer. In 41% van de gezinnen beschikken de kinderen over een eigen computer. In de overige 59% van de gezinnen hebben de kinderen geen eigen pc, maar delen deze met de ouders of hebben in het geheel geen computer in huis. Verhoudingsgewijs hebben veel kinderen in de middelbare school leeftijd niet de beschikking over een eigen computer. In de gezinnen waar het kind wel een eigen computer heeft is deze middels een regeling of voorziening, familie of door het gezin zelf 2e hands aangeschaft.

Op één uitzondering na heeft geen enkel kind op de lagere school een eigen mobiel. Daarentegen hebben op één na alle kinderen op de middelbare school een eigen mobiel. Ouders vinden hun kind dat op de lagere school zit, doorgaans te jong voor een mobiel. Degene die wel een mobiel bezitten, hebben deze bijna allemaal 2e hands verkregen via een familielid.

Fiets

Het enquête laat zien dat 10% van de kinderen geen fiets heeft. Bij gescheiden ouders wil het nog wel eens voorkomen dat bij de ene ouder wel maar bij de ander geen fiets aanwezig is. De fietsen zijn zelf, door familieleden, via een bijdrage van Stichting Leergeld of 2e hands aangeschaft.

Contact tussen de kinderen en de familie

In 90% van de gezinnen zijn de kinderen in de gelegenheid regelmatig hun familie te bezoeken. Primaire reden hiervoor is dat de familie dicht in de buurt woont. In die gevallen waar dat niet lukt, woont de familie te ver weg, is er geen eigen vervoer en is de trein of het vliegtuig te duur.

Vakanties

Het overgrote deel van de gezinnen (67%) gaat nooit of bijna nooit op vakantie. 10% van de gezinnen gaat eens in de twee à drie jaar op vakantie. 23% van de gezinnen gaat ieder jaar op vakantie, waarvan meer dan de helft hiervan afgelopen jaar met behulp van Vincentius.

Het overgrote deel van de lagere school kinderen (84%) doet in de grote schoolvakantie niet mee aan Jeugdactief of activiteiten van een andere organisatie, maar zouden wel met Jeugdactief, een zomerkamp of iets anders mee willen doen.

Van de 3 kinderen die wel meedoen met Jeugdactief, krijgen 2 dit vergoed via een regeling. Daarnaast gaat 1 kind naar hutten bouwen en 1 kind naar Fun2Move.

In die gevallen waarin de kinderen niet meedoen maar dit eigenlijk wel zouden willen, worden de volgende argumenten genoemd waarom ze niet deelnemen:

1. te duur;
2. geen vervoer of halen/brengen is moeilijk;
3. geen behoefte;
4. lichamelijke problemen.

Daarbij worden 'te duur' en 'beperkingen met vervoer/ halen en brengen' in bijna alle gevallen genoemd als argument waarom kinderen niet deelnemen aan vakantieactiviteiten.

Problemen die de kinderen ervaren

Ongeveer de helft van de kinderen schaamt zich, volgens de ouders, voor de thuissituatie. Eén derde van de kinderen praat wel met ouder(s), vrienden of vriendinnen over hun situatie. 75% van de kinderen heeft, volgens de ouders, last van stress en circa 40% van de kinderen zou zich sociaal buitengesloten voelen. Het vaak 'nee, ik doe/ga niet mee' moeten zeggen, maakt het moeilijk voor het kind om sociale contacten te behouden. Ongeveer de helft van de kinderen wordt gepest.

Jeugdpas

Ongeveer de helft van de geënquêteerden vindt een gratis jeugdpas wenselijk en voorziet geen problemen of bezwaren. De andere helft vindt het echter onwenselijk. De reden die telkens weer terug komt is de angst voor stigmatisering. Het benadrukt het verschil tussen rijk en arm en bij het laten zien van de jeugdpas valt op dat de één wel een pas heeft en de ander niet. De angst bij de doelgroep is groot dat hun kinderen daarmee een stempel krijgen opgedrukt.

Suggesties en ideeën

Tenslotte is aan de ouders de vraag voorgelegd of zij suggesties of ideeën hebben over wat er gedaan zou kunnen worden om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen mee te laten doen aan activiteiten die zij graag zouden willen doen. Ook hier leverde dit een groot aantal suggesties op, waarvan de voltallige lijst is opgenomen in Bijlage 3.

3.3. Conclusie

Ondanks het ruime aanbod van activiteiten, voorzieningen en regelingen dat in Vught beschikbaar is, ondervinden minder bedeelde gezinnen verschillende obstakels als het gaat om de vrijetijdsbesteding van hun kinderen. Zo blijkt met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van de kinderen uit deze gezinnen dat (in willekeurige volgorde):

1. de meerderheid van de kinderen weliswaar meedoet aan één of andere vorm van vrijetijdsbesteding, maar een aanzienlijk aantal geen lid is van een club of vereniging en niet deelneemt aan activiteiten zoals die door vrijwilligersorganisaties of maatschappelijke instanties in Vught georganiseerd worden;
2. voor veel gezinnen is een bezoek aan de bioscoop, het theater, een museum of knutselmiddag niet haalbaar omdat de financiële middelen daartoe ontbreken;
3. de meerderheid van de kinderen spreekt af met vrienden en vriendinnen. Een aantal doet dit echter niet omdat de omstandigheden dat niet toelaten: het huis is te klein, beide ouders zijn de gehele dag aan het werk;
4. de meerderheid van de kinderen op de lagere school doet in de zomervakantie niet mee aan activiteiten, hoewel zij dit wel graag zouden willen. Ook hier worden de kosten, problemen met het vervoer en een gebrek aan informatie genoemd als de belangrijkste reden waarom de kinderen niet deelnemen aan vakantieactiviteiten;
5. niet elk gezin een computer heeft, waardoor ook informatie omtrent vrijetijdsbesteding veel lastiger is te achterhalen;
6. vrijwel alle kinderen in hun vrije tijd graag mee zouden willen doen met een of meerdere activiteit zoals sport, muziek, dans, knutselen, theater of zwemmen.

Factoren die worden genoemd waarom kinderen niet deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten, zijn (in volgorde van belangrijkheid):

- a. de te hoge kosten: het niet kunnen betalen van contributie, schoolreisje, dagexcursie, vakantie of eenmalige activiteit staat met stip op nummer één. Vrijetijdsbesteding staat niet hoog op de 'Piramide van Maslow', waardoor andere rekeningen en behoeften voor gaan;
- b. de aanschaf van kleding, schoeisel en materiaal. Na 'te duur' is dit het meest genoemde obstakel waar ouders tegenaan lopen. Kunnen sommigen nog net de contributie betalen, het aanschaffen van kleding, schoeisel en materiaal is dan net een brug te ver. Maar ook wordt gewezen op de hoge kosten van de activiteiten die door de scholen (met name Maurick College) georganiseerd worden. Alle gezinnen vinden de kosten van schoolreizen, excursies en andere activiteiten op de middelbare school te hoog en zonder hulp van derden is het niet mogelijk het kind hier aan deel te laten nemen. Op de basisschool speelt dit probleem niet en nemen alle kinderen deel aan de schoolreis omdat de school zelf anders in de financiën voorziet;
- c. 'halen en brengen'. Dit kan een probleem vormen voor ouders die zelf geen eigen vervoermiddel hebben of die zelf geen tijd hebben om te halen en brengen, bijvoorbeeld omdat ze overdag aan het werk zijn. Indien anderen aanbieden voor vervoer te zorgen, maken ouders daar graag gebruik van. Dit zelf bij andere ouders aanklaarten is voor velen van hen een brug te ver.

Naast financiële en andere hierboven genoemde obstakels zijn er verder nog obstakels die te maken hebben met de informatievoorziening en de hoge drempel als het gaat om het indienen van een aanvraag.

1. Bijna alle gezinnen maken gebruik van een of twee regelingen of voorzieningen. Toch weet een aantal gezinnen niet af van het bestaan van voorzieningen en regelingen waarop zij een beroep zouden kunnen doen voor de vrijetijdsbesteding van hun de kinderen. De behoefte

aan meer en betere informatie omtrent regelingen en voorzieningen is dan ook groot. Niet alle ouders zijn goed op de hoogte wat Vught allemaal te bieden heeft op het gebied van de vrijetijdsbesteding voor minder bedeelde kinderen. Er mist een duidelijk overzicht waar ouders voor in aanmerking komen en waar ze dan terecht kunnen. Daarnaast is de gepresenteerde informatie niet altijd even duidelijk en begrijpelijk.

2. Het doen van een aanvraag voor een regeling of voorziening zou laagdrempeliger en minder bureaucratisch moeten verlopen. Het indienen van een aanvraag wordt door betrokkenen als een hoop rompslomp ervaren. Om voor een regeling in aanmerking te komen moeten veel formulieren worden ingevuld, moet men zich telkens weer verantwoorden en met de 'billen bloot'. Bovendien heeft men het gevoel van het kastje naar de muur te worden gestuurd.

Tenslotte blijkt uit de enquête onder de ouders dat de situatie van (soms zeer langdurige) armoede ook op andere manieren doorwerkt op het welzijn van hun kinderen. Zo wordt door de ouders aangegeven dat:

1. een aantal kinderen zich schaamt voor de thuissituatie;
2. sommige kinderen zich sociaal buitengesloten voelen en, doordat zij niet altijd aan activiteiten deel kunnen nemen, problemen hebben met hun sociale contacten;
3. er kinderen gepest worden;
4. veel kinderen volgens de ouders last hebben van stress;
5. veel kinderen niet met hun ouder(s) en vrienden of vriendinnen over hun thuissituatie praten.

Hoofdstuk 4. Conclusies en aanbevelingen

De regiegroep 'Armoede Vught' heeft de onderzoekers de opdracht gegeven onderzoek te doen naar de vrijetijdsbesteding van kinderen uit gezinnen in Vught met een inkomen dat ligt onder de 120% van het sociaal minimum. Met name is gezocht naar een antwoord op de vraag wat de behoeften zijn van minder bedeelde kinderen in Vught op het gebied van vrijetijdsbesteding, welke belemmeringen en mogelijkheden zich daarbij voordoen, in welke mate het bestaande aanbod daaraan tegemoet komt en welke maatregelen verschillende betrokken Vughtse partijen kunnen treffen om de deelname van deze kinderen aan vrijetijdsbestedingen te bevorderen.

Onderhavig onderzoek levert geen nieuwe inzichten op met betrekking tot de behoefte aan vrijetijdsbesteding van kinderen in armoede. Zoals de korte literatuurverkenning laat zien, is er op landelijk niveau al het nodige bekend over deze problematiek. Wel laat het onderzoek zien dat ook in Vught zich problemen voordoen rond de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen en dat veel van de elementen die in de literatuur genoemd worden ook in Vught een rol spelen. Uit de interviews en enquête onder ouders, alsmede uit de interviews met signalerende instanties als huisartsen, basis- en middelbare scholen, voedselbank, stichtingen en gemeente en gemeentelijke instanties, blijkt dat er verschillende factoren zijn die een cruciale rol spelen in het al dan niet participeren van minder bedeelde kinderen in de verschillende vormen van vrijetijdsbesteding.

In paragraaf 4.1. halen we nog eens de belangrijkste conclusies uit de voorgaande hoofdstukken terug, die betrekking hebben op de vrijetijdsbesteding van de kinderen, de mate waarop het aanbod hier aan tegemoet komt en de mogelijkheden en belemmeringen die zich hierbij voordoen. In paragraaf 4.2. wordt ingegaan op de vraag welke maatregelen de verschillende betrokken Vughtse partijen kunnen treffen om de deelname van kinderen aan vrijetijdsbesteding te vergemakkelijken en bevorderen.

4.1. Conclusies

Vrijetijdsbesteding

Uit ons onderzoek blijkt dat de meerderheid van de kinderen mee doet aan een of andere vorm van vrijetijdsbesteding. Tegelijkertijd blijkt dat een aanzienlijk aantal kinderen geen lid is van een club of vereniging en ook niet deel neemt aan activiteiten zoals die door vrijwilligersorganisaties of maatschappelijke instanties in Vught georganiseerd worden. Ook is voor veel gezinnen een bezoek aan bioscoop, theater, museum of knutselmiddag om financiële redenen niet haalbaar. Daar staat tegenover dat vrijwel alle kinderen in hun vrije tijd graag mee zouden willen doen met een of meerdere activiteiten zoals sport, muziek, dans, knutselen, theater of zwemmen. Ook de ouders zouden graag meer mogelijkheden voor hun kind(eren) zien, gezien het belang dat zij aan deze activiteiten toekennen voor de ontwikkeling van hun kind.

Een meerderheid van de kinderen in de lagere school leeftijd doet in de zomervakantie niet mee aan activiteiten, hoewel ook hier geldt dat zij dat wel graag zouden willen. Een bijzonder probleem vormen de activiteiten die door school georganiseerd worden. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen activiteiten zoals die door de basis scholen georganiseerd worden en de activiteiten van de middelbare school, i.e. het Maurick College. Waar de activiteiten van de

basisscholen voor ieder kind toegankelijk is door de manier waarop de basisscholen hier mee omgaan, vormen de hoge kosten van de activiteiten zoals die door het Maurick College georganiseerd worden voor vrijwel alle geïnterviewde ouders een onoverkomelijk probleem. Niet alleen is het voor hen financieel niet haalbaar, tegelijkertijd ervaren zij druk vanuit school en is het hen ook niet altijd duidelijk wat precies het belang van de activiteit is in relatie tot het onderwijs.

Voor de meeste kinderen geldt dat zij afspreken met vrienden en vriendinnen. Een aantal doet dit echter niet omdat de omstandigheden dat niet toelaten: een te klein huis, ouders die de gehele dag aan het werk zijn, maar ook gevoelens van schaamte en sociaal isolement kunnen hier een rol bij spelen.

Tenslotte blijkt dat een op zeven gezinnen geen computer heeft en een groot deel van de kinderen ook niet over een eigen computer beschikt. Ouders zijn zich er van bewust van de uitsluiting van informatie en sociale contacten als hun (met name oudere) kinderen geen toegang hebben tot internet en mobiele communicatie. Met name voor middelbare scholieren zijn computer, mobiel en toegang tot internet een 'must have'.

Uit de interviews en enquête onder de ouders blijkt dat de situatie van soms zeer langdurige armoede ook op andere manieren doorwerkt op het welzijn van hun kinderen en daarmee mogelijk ook doorwerkt in hun vrijetijdsbesteding. Zo wordt door de ouders aangegeven dat:

1. een aantal kinderen zich schaamt voor de thuissituatie;
2. sommige kinderen zich sociaal buitengesloten voelen en, doordat zij niet altijd aan activiteiten deel kunnen nemen, problemen hebben met hun sociale contacten;
3. kinderen gepest worden;
4. veel kinderen last hebben van stress;
5. veel kinderen niet met hun ouder(s) en vrienden of vriendinnen over hun thuissituatie praten.

Niet alleen kinderen lijden onder gevoelens van schaamte en stress maar ook voor veel ouders is armoede een taboe en vormt het een bron van schaamte, onzekerheid en sociaal isolement.

Ons onderzoek heeft uitgewezen dat belemmeringen die zich voordoen met betrekking tot de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen voornamelijk zijn terug te voeren op:

1. de kosten die deelname aan activiteiten met zich meebrengt, waarbij het niet alleen gaat om de contributie of toegangsprijs, maar ook om de bijkomende kosten zoals kleding, schoeisel en materiaal;
2. de keuze voor een bepaalde activiteit en het al dan niet mee doen wordt vaak bepaald door kosten van de activiteit of het lidmaatschap en de mogelijkheden om hier financiële ondersteuning voor te krijgen;
3. het ontbreken van tijd en vervoer om kinderen te halen en brengen naar een activiteit, al dan niet met eigen vervoer;
4. de behoefte aan betere en toegankelijke informatie als ook laagdrempeligheid van de aanvraag van een regeling of voorziening;
5. regelmatig worden gepest, gevoelens van schaamte en minderwaardigheid en het gemis aan sociale contacten.

Het aanbod aan activiteiten en voorzieningen

Tegelijkertijd bestaat er voor minder bedeelde kinderen in Vught een scala aan activiteiten en voorzieningen die de deelname aan vrijetijdsactiviteiten zouden moeten kunnen bevorderen. Het aanbod aan activiteiten is zeer ruim te noemen. Naast de vele verenigingen en clubs zijn er diverse particuliere en vrijwilligersorganisaties die, gratis dan wel voor een kleine vergoeding, activiteiten organiseren. Met name voor basisschool leerlingen wordt er een aantal activiteiten kosteloos georganiseerd. Ook voor jongeren in de middelbare schoolleeftijd zijn er verschillende laagdrempelige activiteiten, waarvoor echter wel vaak een kleine financiële bijdrage wordt gevraagd.

Voor een financiële bijdrage zijn er naast de gemeentelijke voorzieningen en regelingen, tal van fondsen en stichtingen waar een beroep op gedaan kan worden voor ondersteuning. Het aanbod van deze signalerende en helpende instanties is echter zeer gefragmenteerd. Ons onderzoek laat zien dat er een breed scala van initiatieven bestaat en er vele hulpbronnen zijn waar een beroep op kan worden gedaan, maar dat deze tegelijkertijd gekenmerkt worden door een grote versnippering en fragmentatie. Wat blijkt is dat er een groot aantal verschillende organisaties actief is op het gebied van armoedebestrijding en/of vrijetijdsbesteding, allen met hun eigen doelgroep of (deel)activiteit. Tussen de instanties lijkt echter geen structurele samenwerking, afstemming of coördinatie te bestaan, laat staan dat er sprake is van een gezamenlijke visie en aanpak met betrekking tot kinderarmoede(bestrijding). Vaak is men niet op de hoogte van wat anderen op dit terrein doen.

Net zo is de kennis over de doelgroep beperkt en gefragmenteerd. Op enkele uitzonderingen na zijn organisaties niet in staat een duidelijk beeld te geven van de Vughtse situatie van kinderen in armoede en meer in het bijzonder van hun vrijetijdsbesteding. Betrokken organisaties beschikken slechts in beperkte mate over informatie over hun eigen doelgroep en de mate waarin zij de doelgroep bereiken. Waarmee tevens deels onduidelijk blijft in hoeverre het bestaande aanbod tegemoet komt aan de behoeften en levensomstandigheden van de betrokken gezinnen.

Naast de versnippering van het aanbod speelt ook een onvoldoende informatievoorziening een rol. Hoewel bijna alle gezinnen gebruik maken van een of andere regeling of voorziening, weet een aantal gezinnen niet af van het bestaan van voorzieningen en regelingen waarop zij een beroep zouden kunnen doen voor de vrijetijdsbesteding van hun kinderen. Sommige organisaties zijn weinig bekend onder de doelgroep. De behoefte aan meer en betere informatie omtrent regelingen en voorzieningen is dan ook groot onder de doelgroep. Het ontbreekt betrokkenen aan een duidelijk overzicht waar minder bedeelde gezinnen/kinderen voor in aanmerking komen en waar ze terecht kunnen. Daarnaast is informatie niet altijd duidelijk en begrijpelijk.

De Vughtse organisaties zijn er zich bewust van dat de informatie over voorzieningen en regelingen niet altijd voor alle ouders en kinderen even begrijpelijk en toegankelijk is en daarmee mogelijk een belemmering vormt voor een optimaal gebruik van de verschillende voorzieningen. De bereidwilligheid onder alle geïnterviewde instellingen en organisaties om mee te werken aan een betere informatievoorziening voor de doelgroep is daarentegen groot.

Het doen van een aanvraag voor een regeling of voorziening wordt door ouders als lastig, bureaucratisch en een hoop rompslomp ervaren. Om in aanmerking te komen, moeten er vaak eerst tal van formulieren worden ingevuld. Bij sommigen levert dit het gevoel op telkens weer als het ware de eigen armoede te moeten bewijzen en verantwoorden, met alle bijkomende gevoelens van

schaamte en ongemak. Maar ook bestaan er zorgen over de privacy en de angst dat de situatie van armoede bij derden bekend wordt.

Een bijzondere groep vormen de gezinnen die net boven de armoedegrens leven. Bruto verdienen zij dan wel iets meer dan de doelgroep, echter netto, doordat zij in tegenstelling tot de doelgroep niet van allerlei regelingen en voorzieningen gebruik kunnen maken, zijn zij uiteindelijk in veel gevallen slechter af dan de doelgroep.

4.2. Aanbevelingen

In het verlengde van de conclusies in de vorige paragraaf worden hier een aantal aanbevelingen geformuleerd waarin tevens de vele suggesties en ideeën uit de gehouden interviews en enquête zijn meegenomen.

Coördinatie en een structurele aanpak van kinderarmoede

- Een eerste aanbeveling betreft de ontwikkeling van een integraal beleid gericht op kinderarmoede, waarin ook de vrijetijdsbesteding van minder bedeelde kinderen een plaats inneemt. Armoede is een multidimensionaal probleem, waarbij problemen op het gebied van vrijetijdsbesteding niet los gezien kunnen worden en opgelost kunnen worden los van het bredere probleem van kinderarmoede, dat op zijn buurt weer onlosmakelijk verbonden is met het armoedevraagstuk en dus onderdeel zou moeten zijn van een integraal armoedebeleid.
- Op basis van dit beleid kan gekomen worden tot een gedeelde visie en op een gezamenlijke aanpak van kinderarmoede door de vele organisaties die in Vught op dit terrein actief zijn en kan de bestaande versnippering en verkokering overstegen worden.
- Voorwaarde voor een dergelijke gezamenlijke aanpak is ons inziens wel een duidelijke coördinatie. De aanbeveling is hiervoor een (fulltime) functie van coördinator kinderarmoede te creëren, die als het ware als een 'spin in het web', het geheel overziet en de verschillende belanghebbende partijen bij elkaar brengt.
- Een van de functies daarin is het vormen van een 'Kerngroep van signalerende instanties', die met elkaar het totale armoedebestand in Vught in beeld hebben en gezamenlijk een structurele aanpak vorm kunnen geven.
- Dit geldt ook voor het gebied van de vrijetijdsbesteding. Ook hier is het van belang de vele aanbieders bij elkaar te brengen, een gezamenlijk beeld van de situatie te vormen, de verschillende bronnen op elkaar af te stemmen en daarmee een passend aanbod te creëren dat aansluit op de behoeften en levensomstandigheden van de betrokken gezinnen en kinderen.
- Betrek de gezinnen in doelgroep, en in het bijzonder de kinderen zelf, op systematische en structurele wijze bij het beleid en de uitvoering van het beleid. Vraag hen zelf wat zij nodig hebben om zo meer inzicht te krijgen in hun behoeften en de mate waarin het bestaande aanbod hierop aansluit.
- Monitor wat het bereik van de voorzieningen en getroffen maatregelen is en onderzoek met enige regelmaat wat de effecten hiervan zijn op de leefsituatie van de doelgroep en de mate

waarin het bestaande aanbod aansluit op hun behoeften. Betrek ook hier de doelgroep zelf bij.

Toegang tot het aanbod van activiteiten, voorzieningen en regelingen

- Houd de kostprijs, waarbij het niet alleen om de kosten van het lidmaatschap gaat maar ook om de aanschaf van bijkomende zaken als kleding, schoeisel en materiaal, zo laag mogelijk en zorg voor een passend geheel van makkelijk toegankelijke regelingen en voorzieningen waar een beroep op gedaan kan worden indien zich toch financiële barrières voordoen.
- Verbeter de toegankelijkheid van informatie. Zorg voor duidelijke en begrijpelijke informatie, die aansluit bij de belevingswereld van ouders en kinderen en waarmee het voor hen mogelijk wordt om op eenvoudige wijze zicht te krijgen op het geheel van regelingen en voorzieningen waar zij gebruik van kunnen maken.
- Maak het indienen van een aanvraag eenvoudiger, voorkom onnodige bureaucratie, beperk de hoeveelheid aan formulieren en bijlagen.
- Zorg ook voor een goede samenwerking en afstemming tussen organisaties op uitvoeringsniveau, waardoor voor de aanvragende ouder(s) een soepele overgang ontstaat tussen voorzieningen en zij niet het gevoel hebben steeds maar weer hun verhaal te moeten doen en van het kastje naar de muur te worden gestuurd.

Het taboe op armoede

Op armoede en arm zijn rust nog steeds een taboe. Gevoelens van schaamte, een negatief zelfbeeld en laag zelfvertrouwen spelen een belangrijke rol in het niet deelnemen aan activiteiten en kan tot sociaal isolement leiden. Daarnaast betekent het voor veel kinderen een zware emotionele belasting. Dit vraagt van alle betrokken Vughtse organisaties dat zij attent zijn op signalen van armoede, daar proactief op inspelen en daarbij zorgvuldig omgaan met de privacy van betrokkenen. Tegelijkertijd vraagt dit dat zij actief bijdragen aan het afbreken van dit taboe en de stigmatiserende werking die daar van uit gaat.

Tenslotte

Armoede is in de eerste plaats een gebrek aan financiële middelen. Uit ons onderzoek blijkt dat dit voor veel gezinnen een zeer langdurige, meerjarige omstandigheid is. Een structurele aanpak van armoede in het algemeen en armoede van kinderen in het bijzonder vraagt onder meer, meer financiële 'lucht' voor deze gezinnen. Op het moment van schrijven van dit rapport wordt op verschillende plaatsen in Nederland en ook daarbuiten, geëxperimenteerd met nieuwe vormen van armoedebestrijding. De laatste aanbeveling die zich met name richt op de gemeente, gezien haar bijzondere verantwoordelijkheid op dit terrein, is aansluiting te zoeken bij deze ontwikkeling.

Geraadpleegde literatuur

- Bottu, G. (2013). *Kinderen in armoede, lokale verschillen*. Provincie Antwerpen: Dienst Welzijn en Gezondheid. www.provant.be/welzijn/sociale_wijzer
- Briels, B. & B. Panhuijzen, (2015). *Omgaan met armoede*. Utrecht: Movisie.
- Centrum Kauwenberg. (2002). *Projectverslag Armoede en vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren*. Antwerpen: Centrum Kauwenberg.
- Coussée, F. & G. Roets, (2011). *Vrijetijdsbeleving van kinderen in armoede*. Eindrapport 15 februari 2011, Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent. http://www.kekidatabank.be/docs/Onderzoek/Roets_onderzoeksrapport.pdf
- Dierckx, D., Coene, J., Raeymaeckers, P. & M. Van der Burg, (Eds.) (2015). *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2015*. Leuven/Den Haag: Acco.
- Distelbrink, M., Essayah, O. & M. Vandenbroucke, (2010). *Onderzoeksagenda 'Diversiteit in het jeugdbeleid'. Een verkennende studie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. http://www.verwey-jonker.nl/doc/jeugd/2744_Onderzoeksagenda-diversiteit-in-het-jeugdbeleid.pdf
- Gemeente Vught. (2011). *Visie Jeugdbeleid Vught 2011-2015*. Gemeente Vught. <http://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=1150&m=1422882844&action=file.download>
- GGD Hart voor Brabant. (2013). *Jeugdmonitor 0 t/m 11 jaar 2013*. GGD Hart voor Brabant. <https://ggd-hvb.buurtmonitor.nl/jive?2013>
- GGD Hart voor Brabant. (2012). *Kernbevindingen Jeugdmonitor*. GGD Hart voor Brabant. <https://ggd-hvb.buurtmonitor.nl/report/folder%20kernbevindingen%20jeugdmonitor%2012-18%202011%20regio%20hart%20voor%20brabant.pdf>
- GGD Hart voor Brabant. (2016). *Gezondheidsmonitor Jongeren (12-18 jaar) 2016*. GGD Hart voor Brabant. https://ggd-hvb.buurtmonitor.nl/jive?cat_open_code=tabel12016
- Houben, B., Jeeninga, W., Kok, J. M. & C. Rutten, (2012). *Armoede in Vught. Onderzoek naar de effectiviteit en het functioneren van het Armoede overleg Vught*. Armoede overleg Vught.
- Jehoel-Gijsbers, G. (2009). *Kunnen alle kinderen meedoen?* Den Haag: SCP. [http://www.scp.nl/8080_gvisapi_dsplug%20\(4\).pdf](http://www.scp.nl/8080_gvisapi_dsplug%20(4).pdf)
- Jeeninga, W. (2011). *Armoedebestrijding Vught*. Tranzo, Universiteit Tilburg.
- Kinderombudsman. (2013). *Aanbevelingen van de Kinderombudsman Kinderen in armoede Nederland*. Den Haag: Kinderombudsman.
- www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fckhttp://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/20130606armoedeaanbevelingen.pdf
- Nederland, T. & J. Mak, (2015). Weg met het taboe: hoe kinderen armoede beleven en hoe Nederlandse gemeenten kinderarmoede bestrijden. In Dierckx, Daniëlle; Coene, Jill; Raeymaeckers, P. & M. Van der Burg, (Eds.) (2015). *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2015* (pp. 166-181). Leuven/Den Haag: Acco.
- Roest, A., Lokhorst, A.M. & C. Vrooman, (2010). *Sociale uitsluiting bij kinderen: omvang en achtergronden*. SCP. Den Haag 21 april 2010. <https://www.google.nl/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF->

- [8#q=%E2%80%A2+Roest%2C+A.%3B+Lokhorst%2C+A.M.%3B+Vrooman%2C+C.+\(2010\).+Sociale+uitsluiting+bij+kinderen%3A+omvang+en+achtergronden.+SCP.+Den+Haag+21+april+2010.](#)
- Schut, J. M. W. & S. Hoff, (2016). *Een lang tekort . Langdurige armoede in Nederland*. Den Haag: SCP. [file:///C:/Users/Nunus/Downloads/persbericht-een-lang-tekort%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Nunus/Downloads/persbericht-een-lang-tekort%20(1).pdf)
  - Sociaal en Cultureel Planbureau, (2014). *Armoede signalement 2014*. Den Haag: SCP / CBS. [file:///C:/Users/Nunus/Downloads/armoedesignalement-2014-pub%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Nunus/Downloads/armoedesignalement-2014-pub%20(2).pdf)
  - Steketee, M. *et al* (2013). *Kinderen in armoede in Nederland*. De Kinderombudsman / Verwey-Jonker Instituut. 25 juni 2013. Rapportnummer: KOM4/2013. <https://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fckhttps://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fckuploaded/2013.KOM004KindereninArmoede.pdf>
  - Stichting Leergeld. (2014). *Jaarverslag 2014*. Stichting Leergeld. http://www.leergeld.nl/wphttp://www.leergeld.nl/wpcontent/uploads/2015/04/Jaarverslag_2014Leergeld_Nederland.pdf

Geraadpleegde websites

- <https://vught.nl/vught-cijfers-11-2-2016>
- www.ggd+jongeren+monitor+2015
- www.ggd-hvb.gezondheidsatlas.nl
- www.ggdhvb.nl/onderzoek
- www.juvans.nl/over_juvans_in_het_kort.html
- www.wegwijsplus.vught.nl/wegwijs
- www.zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2015-7383.html □
- www.antwoordopminimavoorzeningen.nl

Bijlage 1. Het aanbod van vrijetijdsbestedingen in Vught

Organisatie	Contactpersoon	Adres	Postcode	Telefoon	E-mail	Website
Sportverenigingen						
Badminton club Rally	Y. van der Swaluw	Zevenblad-straat 15	5262 DW Vught	073-6568950		
Badminton Club Vught	H. van Drunen	Esscheweg 81	5262 TV Vught	073-6565918	info@bcvught.nl	www.bcvught.nl
Badminton club Smash	N. Mels (voorzitter)	Jan van Speyk-straat 1	5262 CN Vught	073-6572787	info@bcsmash.nl	www.bcsmash.nl
Basketbal vereniging EVBV Octopus	Koen van Dinther (voorzitter)	Meijerij-singel 11	5262 JV Vught	073-6563172	koen@evbv-octopus.nl	www.evbv-octopus.nl
Vughtse Volleybal Combinatie (VVC) Vught	Ben Brands (voorzitter)/ P. van Veen (secretaris)	Martini-laan 8	5262 BR Vught	06-41043310		www.vvc-vught.nl
Z.V.V. Blauw-Wit		Korenbloemstraat 9	5262 DV Vught			
Z.V.V. Concordia		Vaarvonder 11	5262 MS Vught			
Boksvereni-ging De Counter	Johan van den Broek	Schoonveld-singel 10	5262 XM Vught	06-41388657	info@vbdcounter.nl	www.vbdcounter.nl
Judoschool Kradolfer		Maarten Trompstraat 32	5262 VM Vught	073-5223754	info@judo-kradolfer.nl	www.judo-kradolfer.nl
Hapkido		Maarten Trompstraat 32	5262 VM Vught			www.hapkido-chebi.nl
Vughtse Mixed Hockey & Cricket Club	Patty Hurkens (voorzitter)	De Bus 2	5262 LV Vught	0411-602221	secretariaat@hcmop.nl	www.hcmop.nl
Tennis-vereniging Bergenshuizen	A. Scheffers	Kraaiengat 6	5262 LK Vught	073-6566644	bestuur@tvb.nl	www.tvb.nl
Tennis-vereniging Wolfsbosch	Gerrit-Jan Kayser (secretaris)	Zonnewei-laan 20	5263 EA Vught	06-22400766	secretariaat@wolfsbosch.nl	www.wolfsbosch.nl
Tennis-vereniging Woburnpark		Eikenlaan 18	5263 GN Vught	073-6561520	secretaris@woburn.nl	www.woburn.nl
Voetbal-vereniging SV Real Lunet	Nelis Parinussa (Voorzitter)	De Kikvorsch 1	5262 LL Vught	073-6569777	info@reallunet.nl	www.reallunet.nl
Voetbal-vereniging Zwaluw VFC	Henk Kloster (voorzitter)	De Kikvorsch 5	5263 LX Vught	073-6570400	info@zwaluwvfc.nl	www.zwaluwvfc.nl

Watersport-vereniging De IJzeren Man	Joep Dirven	Postbus 2013	5260 CA Vught	073-6843515	info@wijm.nl	www.wijm.nl
Zwem-vereniging VZ&PV De Dommel-baarzen	Yvette Broeren (vertrouwenspersoon)			06-43572016	voorzitter@dommelbaarzen.com	www.dommelbaarzen.nl
Hengel-sport Vereniging Altijd Beet	P.N. de Voigt (secretaris)	Mgr. Goossens-singel 32	5262 SN Vught	073-6840975	info@altijdbeetvught.nl	www.altijdbeetvught.nl
Vughtse Sportclub Prins	F. Kortbeek	Sportlaan 1	5263 DN Vught	073-6564322	atbinfo@ph.nl	www.ph.nl

Hendrik						
Vughtse Sportclub Prins Hendrik	Mw. E. van Rooij	Kraaiengat 1	5262 LK Vught	06-30239860	gyminfo@ph.nl	www.ph.nl
De Kegel-trappers Vught	Tonnie den Otter (voorzitter)			06-81573802	tonniedenotter@hotmail.nl	www.de-kegeltrappers.nl
Stichting Trappers-kamp Vught / Luxemburgse Ardennen		Boxtelseweg 24a	5260 CC Vught		info@trapperskamp.com	www.trapperskamp.com
Scouting Vught-Noord	Christianne Korthals	Loonsebaan 119c	5263 CM Vught	06-23788471	secretaris@scoutingvughtnoord.nl	www.scoutingvughtnoord.nl
Handboog-schutterij Buiten Verwach-ting	M.J. van der Lee	Loonsebaan 88	5263 CP Vught	06-54928431	infobuitenverwachting@gmail.com	www.hbs-buitenverwachting.nl
Koninklijk Erkende Handboogschutterij De Dageraad		Olmenlaan 5	5261XL Vught	073-6566139	dedageraad@freeler.nl	
TTV JCV	John van Iersel (voorzitter)	Van de Pollstraat 3a	5262 XD Vught	073-6563973	secretariaat@jcvvught.nl	www.jcvvught.nl
Tafeltennis-vereniging Jeep		Jan van Speykstraat 2-4	5262 CN Vught			
Duik-vereniging Ouwerkerk Vught	J. van de Oetelaar	Maarten Trompstraat 32	5262 VM Vught	06-22506864	Secretaris@duikeninvught.nl	www.duikeninvught.nl
Schaak-vereniging De Vughtse Toren	Ton van Roon	Kievitstraat 5	5262 ZC Vught	073-6566415	a.van.roon@planet.nl	www.devughtsetoren.nl
MOP Golf-vereniging Ons Buiten	M.W. Lambooij-Maas	Postbus 2045	5260 CA Vught	0411-643321	secretariaat@mopgolf.nl	www.mopgolf.nl

Vughtse IJclub	Secretariaat Vughtse IJclub	Derde Morgendreef 23	5233 's-Hertogenbosch		viic.bestuur@live.com	webmaster@vughtseijsclub.nl
Fitnessclub Fit Inn Vught		Boscheweg 2	5261 AA Vught	073-6847350		www.fitnessclubnederland.nl/clubs/vught
Healthcity Vught		Kraaiengat-weg 3	5262 LK Vught	073-6567936		www.healthcity.nl/sportscholen/vught
Laco Vught		Maarten Trompstraat 32	5262 VM Vught	073-6562419	vught@laco.eu	www.laco.eu/vught
Vogel-vereniging De Goudvink	Gerard van Bakel (voorzitter)	Sint Lambertusstraat 72	5266 AG Cromvoirt	073-6565731		www.degoudvink.nl
Stichting Natuur en Milieugroep Vught	Johan Smeulders (voorzitter)	Postbus 2142	5260 CC Vught	073-6562506	info@nmvught.nl	www.nmvught.nl
Stichting Bibliotheek de Meijerij		Dorpstraat 28	5261 CK Vught	073-6563320	klantenservice@bibliotheekmeierij.nl	www.bibliotheekmeierij.nl
Accordeon-vereniging Concertina	Marianne van Eeten (dirigente)	'Den Heuvel' Loonsebaan 88	5263 CO Vught	073-6564987	a.t.m.van.eeten@ziggo.nl	www.accordeonverenigingconcertina.nl
Cromvoirtse Fanfare	Hetty de Leijer (secretariaat)	Sint Lambertus-straat 60a	5266 AG Cromvoirt	0411-689375	info@cromvoirtsefanfare.nl	www.cromvoirtsefanfare.nl
Harmonie Vught		'Rozenoord' St. Elizabethstraat 1b	5261 VK Vught			www.harmonievught.nl
(Popkoor) 'For Teen Toppers'	Heleen Korthals	Brabantlaan 1	5262 GW Vught	06-48503935	info@jeugdwerkrozenoord.nl	www.jeugdwerkrozenoord.nl
Vrijwilligers / Jeugd Activiteiten						
Move	Valentine Kortbeek	Brabantlaan 1	5262 GW Vught	06-11435177	info@movevught.nl	www.movevught.nl
SOJJV/ Brightside	Mark van Engelen (voorzitter)	Brabantlaan 1	5262 GW Vught	073-6567595	m.zeldenrust_sojiv@hotmail.com	www.brightsidevught.nl
Stichting Jeugdwerk Rozenoord	Maechel van Beek (voorzitter)	Brabantlaan 1	5263 GW Vught	073-6564188	info@jeugdwerkrozenoord.nl	www.jeugdwerkrozenoord.nl
Joannes Bosco Stichting	Ideke van Oirschot	Glorieuxlaan 1	5261 SG Vught	073-6580400	info@joannesboscostichting.nl	www.joannesboscostichting.org
Stichting Beheer the Battle Axe	Margreet van Mensvoort	St. Lambertus-straat 60	5266 AG Cromvoirt	06-46397328	thebattleaxers@gmail.com	www.thebattleaxe.nl
Stichting Jeugd- en	Renee van Geene			073-6571876	bestuur@jj-carnaval.nl	www.jj-carnaval.nl

Jongerencarnaval Vught						
Tandem-club Vught (TCV)	Toine Heesbeen (voorzitter)			073-5034825	info@tandemclubvught.nl	
Stichting Motor-toertocht	Martin Lexmond (voorzitter)			073-6561837	martinlexmond@kpn.nl	www.ttvught.nl
Stichting Scouting Jeep	Frank de Rouw (voorzitter)	Postbus 2095 (Bergenshuizense weg 4)	5260 CB Vught	073-6560789	erisweerplaats@jeep-vught.nl	www.jeep-vught.nl
Stichting Jeugd Aktief	mv. A. Verbeek-van Berkel	Vlierstraat 59	5261 EK Vught	073-6570868	audrey.bestuur@jeugdaktief.nl	www.jeugdaktief.nl
Stichting Jeugd Natuurwacht Vught	Peter Maessen (voorzitter)	Roupe van der Voortlaan 30	5262 HD Vught	06-24754838	maessen@gmail.com	www.jnw-vught.nl

Bijlage. 2. Overzicht van de regelingen en voorzieningen gericht op de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren

1. Gemeente
  - a. Kindpakket
    - i. Computer (1x in de drie jaar);
    - ii. Fiets (1x in de 5 jaar);
  - b. Meedoen regeling: € 144 per aanvraag per jaar;
  - c. Jeugd sportfonds;
  - d. Jeugd cultuurfonds;
  - e. Kindergebonden budget (€ 19 per maand, per kind);
2. Stichting Leergeld
  - a. Kledingsbonnen voor sportkleding en attributen;
  - b. Schoolreis;
  - c. Excursie;
  - d. Vrijwillige ouderbijdrage basisschool;
  - e. Schoolspullen;
  - f. Educatieve abonnementen;
  - g. Voorstelling De Speeldoos;
3. Kiwanis Kinderfonds
4. MOVE
  - a. Plein Actief
  - b. Fun2Move
  - c. Ad hoc activiteiten
  - d. Vughtse Dance Battle
  - e. Move Sportzomer
5. De RIKI stichting
  - a. Computer
  - b. Fiets
  - c. Sport contributie
6. Stichting Het Goudhaantje
7. Stichting Jeugd Actief
  - a. Jeugdweek
8. Welzijn Vught
  - a. Groep jongeren activiteiten
9. Vincentius
  - a. Vakantieproject op camping De Reebok in Oisterwijk
  - b. Gemeentelijk Sociaal Fonds
10. SOJJV/Brightside
  - a. Inloopavonden oudere jeugd
11. Stichting Jeugdwerk Rozenoord
  - a. Knutselmiddag
  - b. De Speeldagen
  - c. Popkoor en Jazzdance
  - d. Zomerkamp

Bijlage 3. Suggesties en ideeën

Suggesties/ideeën van ouders over wat er gedaan zou kunnen worden om kinderen uit gezinnen die het moeilijk hebben, te laten meedoen met activiteiten die zij graag zouden willen doen.

In willekeurige volgorde zijn dit:

1. hou de contributie of prijs van een activiteit zo laag mogelijk;
2. maak het budget voor contributie en aanschaf kleding, schoeisel en materiaal ruimer;
3. maak informatie simpel en overzichtelijk. Veel minima zijn niet hoog opgeleid, daardoor zijn veel vragen moeilijk te begrijpen en doen mensen geen beroep op aanwezige potjes;
4. maak vrijetijdsactiviteiten toegankelijker voor alle minima kinderen;
5. laat deze kinderen ook meerdere of duurdere dingen kunnen doen;
6. de schaamte is heel hoog, dus probeer de stempel er bij kinderen en hun gezin zo veel mogelijk van af te halen;
7. laat de scholen eens goed nadenken hoe duur allerlei activiteiten wel niet zijn en wat daar verder nog aan kosten, zoals zakgeld, bij komt;
8. bekijk door de ogen van het kind de situatie en niet vanuit de regeltjes en hokjes;
9. maak geen onderscheid tussen weduwe/weduwenaar en een gescheiden ouder;
10. een gescheiden vader zou ook toegang moeten krijgen tot regelingen en voorzieningen, ondanks dat het kind niet bij hem staat ingeschreven;
11. voor het tweede kind moeten ook regelingen en voorzieningen gelden ondanks dat het kind bij de andere ouder staat ingeschreven;
12. gezinnen die net iets te veel verdienen vallen buiten allerlei regelingen. Deze gezinnen zouden ook in aanmerking moeten komen voor extra hulp, regelingen en voorzieningen;
13. via de scholen informatie verspreiden over wat er allemaal te doen is en vergoed wordt;
14. geef niet alleen de kinderen de mogelijkheid met een activiteit mee te doen, maar af en toe ook de ouders;
15. er zijn ontzettend veel privé gegevens nodig om ondersteuning te krijgen, dat staat mensen heel erg tegen;
16. probeer je in te leven in het gezin, heb geen medelijden maar medeleven;
17. zorg voor goede, meedenkende, persoonlijke begeleiding en informatie. Je bent dan geen hokje of nummer;
18. bekijk per gezin wat er nodig is en bied daar hulp. Niet één standaard voor iedereen. Plaats mensen niet in een hokje;
19. laat gezinnen hun eigen groente en fruit mogen kweken zonder daar problemen met de gemeente over te krijgen;
20. ga in gesprek met de Vughtse scholen met als doel afgedankte pc's opnieuw klaar te maken en deze gratis te schenken aan de minder bedeelde gezinnen;
21. maak een aparte regeling bij de Kringloopwinkel. Vaak als er nieuwe aanvoer is vist de minima achter het net omdat het door mensen wordt meegenomen die als doel hebben winst te maken;

22. plan via de GGD/het consultatiebureau vaste (verplichte) afspraken in voor kinderen, zodat zij zelf ook gehoord en gezien worden;
23. weduwen/weduwnaar en gescheiden vaders vallen heel vaak buiten de boot, regel iets dat zij ook gebruik kunnen maken van regelingen en voorzieningen;
24. laat de ouders zelf geld ophalen met leuke activiteiten te organiseren, bijvoorbeeld koekjes bakken of schilderijtjes maken.

Suggesties/ideeën van de ondervraagde Vughtse organisaties, stichtingen en instanties over wat er gedaan zou kunnen worden om kinderen uit gezinnen die het moeilijk hebben, te laten meedoen met activiteiten die zij graag zouden willen doen.

In willekeurige volgorde zijn dit:

1. het kan zijn dat er gezinnen net buiten de boot vallen omdat ze net boven het toetsingsinkomen zitten en dus niet in aanmerking komen voor een regeling of voorziening. Dan mag het niet zo zijn dat het kind dan niet kan sporten omdat daar geen geld voor is;
2. er mag vaker overleg plaatsvinden met de diverse betrokken instanties die bij het gezin betrokken zijn;
3. maak de 'inloop' in plaats van 'op afspraak' bij gemeente weer mogelijk;
4. de doelgroep moet eerst in beeld gebracht worden en kan daarna worden benaderd. Nu is nog onduidelijk over wie we het hebben. Centraal punt zou daarin Wegwijs+ kunnen zijn;
5. alle signalerende instanties willen wel meewerken aan een betere informatievoorziening voor de doelgroep, doe hier iets mee;
6. er is een stuk verborgen armoede. Ouders moeten zelf ook aangeven dat zij behoeftig zijn. Wegens schaamte ontbreekt het hier veelal aan. Een groot verschil is er tussen Noord en Zuid Vught. In Noord is de schaamte het grootst en speelt men in veel gezinnen veelal mooi weer;
7. de informatievoorziening kan absoluut beter. Je moet er rekening mee houden dat de hoofden van deze groep mensen bom en bom vol zit met problemen, met name hoe overleef ik vandaag. Eten en drinken zijn dan eerste prioriteit terwijl er weinig tot niets is, vrijetijdsbesteding komt dan pas veel later aan bod;
8. niet alle signalerende instanties zijn zelf goed op de hoogte van alle mogelijke regelingen en voorzieningen, zorg dat dit op het netvlies komt van alle betrokkenen binnen de eigen organisatie;
9. er mag meer gekeken worden naar de behoeftkant. Belangrijk is om de doelgroep er zelf bij te betrekken en juist hen te vragen wat zij nodig hebben, niet alleen ad hoc maar vooral structureel;
10. het aanhalen van banden met andere organisaties moet breder en collectief gebeuren. Nu is het nog steeds één op één, omdat sommige personen wel en ander niet weten bij wie ze waarvoor terecht kunnen. Iedereen heeft een eigen werkwijze maar men kan nog veel van elkaar leren;
11. werk met schoolambassadeurs die kinderen na school meenemen naar sportveldjes;

12. betrek nog meer vrijwilligers bij het probleem. Stimuleer mensen om deel te nemen, zet bijvoorbeeld in het Klaverblad elke week onder het kopje 'Vrijwilliger van de week' een foto met een korte tekst wat de vrijwilliger doet;
13. armoede zit nog steeds in het verdomhoekje. Armoede moet uit z'n isolement komen, de schaamte voorbij. Dit gebeurt al wel steeds meer, bijvoorbeeld via de politiek en de media, maar nog veel te weinig;
14. het armoedeprobleem moet niet alleen aangepakt worden met vrijwilligers. Je hebt daarnaast een batterij aan betaalde krachten nodig en daar ligt een grote uitdaging en de vraag of de gemeente/overheid daar het geld voor over heeft;
15. bij allochtone gezinnen wordt er veel te weinig aan taalachterstand op jonge leeftijd gedaan. Op vierjarige leeftijd gaat een kind naar de 1e klas van de lagere school. Doordat deze kinderen vaak niet naar de Peuterspeelzaal gaan, alwaar taal, communicatie en interactie al vroegtijdig bij zeer jonge kinderen gewoon wordt, lopen ze al snel gigantisch achter;
16. de groep die net boven de armoedegrens zit heeft het eigenlijk moeilijker dan de doelgroep. De eerste groep profiteert namelijk niet van allerlei regelingen en voorzieningen, waardoor het vrij besteedbaar inkomen dan in feite lager is voor deze gezinnen;
17. gezinnen onder bewindsvoering leren niets van hun situatie. Na drie jaar als ze uit het programma stappen, vallen ze gewoon weer terug in oude gewoontes. Er wordt niet aangeleerd hoe het wel moet. Bijvoorbeeld om een huishoudboekje op orde te hebben;
18. informatievoorziening kan beter door de aanvraag makkelijker te maken voor de mensen. Men moet veel formulieren invullen, allochtonen weten de weg vaak niet en de aanvraag zelf mag makkelijker gemaakt worden;
19. verenigingen hebben vaak ook nog een potje waaruit een lidmaatschap betaald kan worden voor iemand die dat zelf niet kan betalen. Er kan via die weg nog veel meer gehaald worden;
20. elke Vughtse wijk zou een eigen speelplein/speelveld moeten hebben waar kinderen gratis kunnen spelen en sporten;
21. zorg dat je de doelgroep identificeert. Pas als je weet wie het minder bedeelde kind is dan pas kun je het voorrang geven bij alle aangeboden activiteiten, ook al zijn ze gratis;
22. informatievoorziening kan beter, websites zijn bijvoorbeeld moeilijk voor allochtonen. Organiseer informatieavonden;
23. zorg dat de administratieve last bij de aanvraag voor een voorziening of regeling heel erg laag is;
24. houd activiteiten in de buurt. Het wegvallen van bijvoorbeeld een zwembad (voor het behalen van een zwemdiploma's) geeft heel veel problemen voor met name minder bedeelde gezinnen;
25. zoek naar binding met de kinderen uit de doelgroep. Geld en tijd zijn echter redenen waarom dat thans niet of te weinig vanuit school gebeurt;
26. vaak werken allerlei instanties niet mee, je loopt dan tegen een heleboel muren aan om iets voor elkaar te krijgen. Doe hier iets aan;
27. privacy is een groot issue voor de doelgroep, spring daar voorzichtig mee om;
28. zadel naast het gezin ook stichtingen en andere organisaties niet te veel op met administratieve lasten. Dit slokt heel veel tijd op, tijd dat elders beter ingezet kan worden;

29. kinderen leren vaak van huis uit niet hoe ze kunnen spelen. Niet alleen tv kijken of gamen maar wees zelf ook creatief, zelfs met weinig speelgoed in huis. Breng dit onder de aandacht van de minder bedeelde gezinnen;
30. jongeren, met name de jongens, zouden graag een voetbalkooi in Vught willen om zich uit te kunnen leven. Dit is al eens aangekaart bij de gemeente, maar niet ingewilligd. Kijk hier nog eens naar;
31. Wifi op een eigen 'hangplek' zou fijn zijn voor een aantal jongeren. Het Moleneindplein heeft Wifi, waardoor jongeren daar te vaak blijven hangen en overlast kunnen veroorzaken;
32. de Website van de gemeente mag beter wat betreft voorlichting over welke regelingen en voorzieningen er nu allemaal zijn;
33. creëer bij de gemeente een fulltime baan voor een coördinator/'spin in het web' voor het thema kinderen/gezinnen in armoede die het geheel overziet en belanghebbende partijen bij elkaar brengt;
34. het zou handig zijn als er, bijvoorbeeld in Het Klaverblad en Het Lantaarntje, een aparte (wekelijks terugkerende) rubriek met informatie over gratis activiteiten en regelingen en voorzieningen voor kinderen komt. Veel herhalen zou kunnen werken;
35. de formulieren voor een aanvraag van een regeling of voorziening zijn te moeilijk. Er moet te veel aangeleverd en ingevuld worden. Dit kan laagdrempeliger gemaakt worden. Mensen hebben vaak hulp nodig om door de bomen het bos te kunnen zien. Zij zouden zelfstandig er ook uit moeten kunnen komen, even los van of er sprake is van een taalbarrière;
36. maak een A4-tje met daarop alle regelingen en voorzieningen en leg simpel uit hoe je daar voor in aanmerking komt;
37. er zijn te veel regels en protocollen. Het is belangrijker om een persoon met een bepaalde behoefte te helpen dan dat deze persoon eerst aan allerlei voorwaarden/regels moet voldoen;
38. het zou fijn zijn als de diverse organisaties, die minder bedeelde gezinnen helpen, werken met dezelfde regels en protocollen. Uniformiteit dus;
39. de bureaucratie mag omlaag zeker als je net boven de maximale inkomensgrens zit om in aanmerking te komen voor allerlei voorzieningen;
40. de gemeente zou één persoon verantwoordelijk kunnen stellen die 'over de regels heen kan kijken' en individuele uitzondering op z'n merites kan beoordelen en voorzieningen kan toewijzen ook al wordt niet direct aan de regels voldaan;
41. één enkel loket voor personen om zich te melden zou fijn zijn, zonder dat je hemd van je lijf gevraagd wordt. De stap om naar de gemeente te gaan is dan minder hoog;
42. er kunnen nog veel diensten, waar behoefte aan is, in natura worden aangeboden, bijvoorbeeld een advocaat kan 30 uur gratis consultatie aanbieden voor minder bedeelde gezinnen;
43. het uitgangspunt moet zijn dat het gezin/het kind de regie over zijn eigen leven heeft en vanuit die optiek moet dan ook bekeken worden wie er het beste bij geroepen kan worden om te helpen;
44. er wordt vaker niet dan wel door hulpverlenende instanties door gevraagd om zodoende een totaal beeld te krijgen van de problematiek van het gezin. Ook de vrijetijdsbesteding van de kinderen dient dan aan de orde te komen.